

Yrittäjyyskasvatus Asikkalan perusopetuksessa

LAB-ammattikorkeakoulu
Tradenomi, liiketalous (AMK)
2022
Saara Jantunen
Miia Leppänen

Tiivistelmä

Tekijä(t) Saara Jantunen Miia Leppänen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 28 sivua, 5 liitesivua	Valmistumisaika 2023
Työn nimi Yrittäjyyskasvatus Asikkalan perusopetuksessa		
Tutkinto ja koulutusala Tradenomi (AMK), liiketalouden koulutus		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja)		
Tiivistelmä <p>Yrittäjyyskasvatus on yksi perusopetuksen opetussuunnitelmaan kuuluva osa-alue. Sen opetus sisältyy laaja-alaiseen opetuskokonaisuuteen nimeltä työelämätaidot ja yrittäjyys. Yrittäjyyskasvatuksen opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille kokemuksia yritteliäisyyden merkityksestä ja yrittäjyyden mahdollisuuksista. Asikkalassa Vesivehmaan koululla opetuksen painotusalueeksi on valittu yrittäjyyskasvatus. Opetusta toteutetaan Nuori Yrittäjyys ry:n luomaa Pikkuyrittäjät-ohjelmaa mukailien, yhteistyössä luokanopettajan ja yrityskummin kanssa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kyselytutkimuksen avulla, minkälaisia ajatuksia ja mielikuvia sekä kokemuksia Asikkalan peruskoulun oppilaiden vanhemmilla on liittyen yrittäjyyskasvatukseen. Tutkimuskysymysten vastausten perusteella haluttiin saada tietoa siitä, miten hyvin yrittäjyyskasvatuksen opetusta tunnistetaan ja onko osallistuminen opetukseen vaikuttanut vastaajien ajatuksiin yrittäjyydestä.</p> <p>Opinnäytetyön teoriaosuudessa selvitetään yrittäjyyskasvatukseen liittyvää käsitteistöä. Lisäksi teoriaosuudessa avataan opetusta ohjaavaa lainsäädäntöä ja perusteita Opetussuunnitelman kautta.</p> <p>Kyselytutkimuksen vastausten perusteella yrittäjyyskasvatuksen opetus perusopetuksen oppilaille koetaan tärkeäksi. Lisäksi opetuksen toivotut ja koetut hyödyt oppilaan ominaisuuksiin ja taitoihin ovat toisiaan vastaavat.</p>		
Asiasanat yrittäjyyskasvatus, sisäinen yrittäjyys, ulkoinen yrittäjyys, Asikkala, perusopetus		

Abstract

Author(s) Saara Jantunen Miia Leppänen	Type of Publication Thesis, UAS Number of Pages 28 pages, 5 appendix pages	Published 2023
Title of Publication Entrepreneurship education in Asikkala's basic education.		
Degree, Field of Study Bachelor of Business Administration (BBA), Business.		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party)		
Abstract <p>Entrepreneurship education is a part of the basic education curriculum. Its teaching is included in a comprehensive teaching module called work-life skills and entrepreneurship. Entrepreneurship education aims to provide students with experiences on the significance of enterprise and the opportunities it offers. At Vesivehmaa school in Asikkala, entrepreneurship education has been selected as a priority area for teaching. The teaching is carried out in collaboration with the class teacher and a business mentor, following the Pikkuyrittäjät program created by Junior Achievement Finland.</p> <p>This thesis aimed to investigate, through a questionnaire survey, the thoughts, perceptions, and experiences of parents of Asikkala primary school concerning entrepreneurship education. Based on the responses to the research questions, we wanted to gather information on how well the teaching of entrepreneurship education is recognized and whether participation in the teaching has affected respondents' thoughts on entrepreneurship.</p> <p>The theoretical part of the thesis clarifies the concepts related to entrepreneurship education. Additionally, the theoretical section explains the legislation and the foundation of teaching through the curriculum. Based on the responses to the survey, teaching entrepreneurship education to primary school students is considered important. Furthermore, the desired and perceived benefits of teaching students' characteristics and skills are similar to each other.</p>		
Keywords entrepreneurship education, internal entrepreneurship, external entrepreneurship, Asikkala, basic education		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
1.1	Menetelmien esittely	1
1.2	Tutkimuskysymykset.....	1
1.3	Yhteistyötahojen esittely	2
2	Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus	3
2.1	Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys.....	3
2.2	Yrittäjyyskasvatus	3
2.3	Yrittäjyyskasvatuksen tutkimus ja opetus.....	5
2.4	Yrittäjyyskasvatus Asikkalan kunnassa.....	7
3	Menetelmät.....	9
3.1	Tutkimusympäristö.....	9
3.2	Tutkimusmenetelmän kuvaus.....	10
3.3	Kyselytutkimuksen rakentuminen ja toteutuksen kuvaus	11
4	Tulokset.....	12
4.1	Perustiedot	12
4.2	Yleiset näkemykset yrittäjyyskasvatuksesta	13
4.3	Yrittäjyyskasvatukseen osallistuneiden lasten vanhempien näkemyksiä	19
5	Yhteenveto ja pohdinta	23
5.1	Tavoite ja tulokset	23
5.2	Validiteetin ja reliabiliteetin arviointi.....	24
5.3	Jatkotutkimusehdotukset	24
5.4	Oma arvio prosessista	25
	Lähteet.....	27

Liite 1. Yrittäjyyskasvatuskysely vanhemmat

1 Johdanto

1.1 Menetelmien esittely

Opinnäytetyö on luonteeltaan tutkimuksellinen. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kyselytutkimuksen avulla, millaisia ajatuksia ja näkemyksiä Asikkalan kunnan koulujen oppilaiden vanhemmilla on yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Asikkalan kunnassa yrittäjyyskasvatus on erityisenä painopistealueena vain yhdessä koulussa, Vesivehmaalla, Pikkuyrittäjät-ohjelman muodossa. Opinnäytetyössä vertaillaan, millä tavoin Pikkuyrittäjyys painopistealueena vaikuttaa Vesivehmaan koulun vastauksiin verrattuna kunnan muihin kouluihin. Lisäksi tavoitteena on selvittää, millaista lisäarvoa yritteliäisyyskasvatus peruskouluissa voisi tuoda Asikkalan kunnalle. Tarkoituksena on myös tutkia vanhempien tulevaisuuden näkemyksiä yrittäjyyskasvatuksesta sekä sen opetuksesta peruskoulussa.

Tässä opinnäytetyössä käytetään määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Määrällinen tutkimus on tehokas, kun halutaan saada numeerisesti kattava otanta. Lisäksi määrällisessä tutkimusmenetelmällä, tämän opinnäytetyön tapauksessa kyselytutkimuksella, on mahdollista selvittää kyselyn kautta esimerkiksi avoimilla ja suljetuilla tiettyjä tutkimuskysymyksissä esiintyviä syy-seuraussuhteita. Opinnäytetyössä on lisäksi tärkeää varmistaa monipuolinen vuoropuhelu opinnäytetyön tekijöiden omien ajatusten kanssa niin yksin kuin keskinäisesti, kuin myös teoreettisen viitekehyksen sekä kirjallisuuden kanssa. (Vilka 2021, 17–21.)

Opinnäytetyötä varten on muodostettu kyselylomake, jolla kartoitetaan Asikkalan koulujen vanhempien ajatuksia ja käsityksiä yrittäjyyskasvatukseen ja Pikkuyrittäjiin liittyen. Kyselytutkimus toteutettiin alkuvuonna 2023. Kyselylomake vanhemmille (liite 1.) toimitettiin Wilma-sovelluksen kautta kaikkien Asikkalan koulujen 4.–6. -vuosiluokan oppilaiden vanhemmille, joilla kyseinen viestisovellus on aktivoituna. Vastaajille annettiin 15 päivää aikaa vastata kyselyyn.

1.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä tutkitaan eri vastaajaryhmien ajatuksia ja odotuksia yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Jotta tutkimus on mahdollista tehdä, on opinnäytetyössä kehitetty joitakin keskeisiä tutkimuskysymyksiä, joiden perusteella on rakennettu muun muassa kysetutkimuksia. Näistä on johdettu yksi päätutkimuskysymys. Opinnäytetyössä tutkimuskysymykset rajavat jo ennalta sitä, miten kysetutkimuksen kysymyksiä asetellaan, ja miten tuloksia analysoidaan. Varsinainen tutkimuskysymys on:

- Millaisia mielikuvia Asikkalan peruskoulujen 4.–6. -luokkien oppilaiden vanhemmilla on yrittäjyyskasvatuksesta?

Lisäksi opinnäytetyössä selvitetään vastauksia seuraaviin alatutkimuskysymyksiin:

- Onko lapsen osallistuminen yrittäjyyskasvatukseen vaikuttanut perheen suhtautumiseen yrittäjyyttä kohtaan?
- Kokevatko vastaajat, että yrittäjyyskasvatus voisi olla osana opetusta laajemminkin tulevaisuudessa?
- Vastaako yrittäjyyskasvatus niihin odotuksiin, joita vanhemmilla on?

1.3 Yhteistyötahojen esittely

Kyselytutkimus toteutetaan Asikkalan kunnan perusopetuksessa. Asikkalaan kuuluu Vääksy sekä 12 kylää kuntakeskuksen ympärillä. (Asikkalan kunta, 2022.) Asikkalassa kullekin koululle on merkitty painopistealue, joka määräytyy opetussuunnitelman mukaisesti. Kouluille tärkeitä teemoja ovat luonto ja hyvinvointi. (Asikkalan OPS, 2021.) Vesivehmaan koulussa näiden lisäksi painotetaan opetusta yrittäjyys- tai yritteliäisyyskasvatukseen. Tämä ilmenee 2022–23 koulun arjessa 4.–5. vuosiluokilla viikoittaisina Pikku yrittäjät-oppitunteina. (Koskinen 2022.)

Nuori Yrittäjyys Ry on perustettu vuonna 2002, ja toiminta käynnistyi virallisesti vuosina 2011–2012. Tällöin toiminnan vaikuttavuus kasvoi merkittävästi, ja yhdistyksen ensimmäinen toimintakertomus on myös kyseisiltä vuosilta. Toiminnassa oli yhdistyksen kymmenvuotispäivänä mukana 14 000 lasta ja nuorta. (Nuori Yrittäjyys, 2022.)

2 Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus

2.1 Ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys

Puhuttaessa yrittäjyydestä ja erityisesti yrittäjyyskasvatuksesta, on olennaista määritellä ulkoisen sekä sisäisen yrittäjyyden termit, sillä aiheesta tehtyjen tutkimusten perusteella on nähtävissä, että kyseiset termit ovat yleinen tulokulma aiheen pariin. Ulkoisella yrittäjyydellä tarkoitetaan sitä, miten ihmiset usein yrittäjyyden arkikielessä mieltävät: Yritys perustetaan, yritystoimintaa ylläpidetään sekä kehitetään erilaisin työkaluin, ja yritetään saavuttaa mahdollisimman korkea taloudellinen hyöty. Ulkoinen yrittäjyys on siis toisin sanoen elinkeino, ja elinkeinon harjoittaja toteuttaa lähtökohtaisesti ulkoista yrittäjyyttä. (Koskinen & Puustinen 2022, 69.)

Sisäinen yrittäjyys tarkoittaa yritteliäisyyttä, joka ilmenee ihmisen toiminnassa hyvin käytännönläheisesti. Sisäinen yrittäjyys ei ole yhteydessä työpaikkaan tai ihmisen asemaan työelämässä ylipäänsä, vaan se voi ilmetä esimerkiksi tapana suhtautua opiskeluarkeen. (Koskinen & Puustinen 2022, 69.) Käytännönläheisiä suhtautumistapoja on kuvattu Ristimäen (2004, 50) toimesta nimenomaan yrittäjiin liittyvien ominaisuuksien listalla. Tällaisia ominaisuuksia ovat muun muassa itseluottamus, sinnikkyys, päättäväisyys, kyky ottaa riskejä ja energisyys sekä uutteruus.

Käsiteltäessä ulkoisen ja sisäisen yrittäjyyden termejä, Ristimäki (2004, 49) kyseenalaistaa, onko yrittäjyyskasvatuksesta puhuttaessa edes niinkään tarkoituksenmukaista erotella käsitteitä ulkoinen ja sisäinen yrittäjyys. Ristimäen mukaan aihetta lähestyessä on usein nähtävissä vertailu palkkatyön ja sisäisen yrittäjyyden välillä. Innovatiivisia, sisäiseen yrittäjyyteen liitettäviä ominaisuuksia arvostetaan kuitenkin myös työntekijöissä työnantajien osalta. Koskinen ja Puustinen (2022, 69) korostavat kuitenkin sisäisen yrittäjyyden sitoutumattomuutta erityisesti yrittäjyyteen, sen ollessa yhteydessä niin tiiviisti yleiseen, nykyisessä toimintaympäristössä tarvittaviin taitoihin ja ominaisuuksiin. On mahdollista todeta, että käsitteiden määrittely on olennaista, mutta yhtä tärkeää on ymmärtää termien koheesio suhteessa toisiinsa sekä ympäristöön ja arkikieleen, jotta ymmärrys yrittäjyyden termeistä on keskustelussa mahdollista.

2.2 Yrittäjyyskasvatus

Peruskoulun opetus on muuttunut viimeisten vuosien aikana. Siinä missä vuosikymmeniä sitten opetuksessa keskityttiin eri oppiaineiden sisältöjen oppimiseen, painottuu opetus tänä päivänä oppiaineiden sisältöjen lisäksi laajempiin kokonaisuuksiin ja erilaisiin elämää varten opittaviin tietoihin ja taitoihin. Yrittäjyyskasvatuksen keinoin lapselle voidaan opettaa

monenlaisia asioita, kuten sinnikkyyttä, yritteliäisyyttä ja yhteistyötaitoja. Nämä taidot ovat olennaisia, sillä yhteiskunta ja sitä myötä jokapäiväinen toimintaympäristömme on muuttumassa niin, että yrittäjämäiset toimintamallit korostuvat, ja yrittäjämäistä toimintaa myös jossakin määrin edellytetään (Ristimäki 2004, 9.) Koiranen ja Peltonen puolestaan (1995) esittelevät yrittäjyyden ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapana sekä tavoitteellisena ja omavastuisena itsensä johtamisena. Kasvatusta he kuvailevat järjestelmälliseksi ja tavoitehakuiseksi toiminnaksi, koulussa kasvatusta voi tapahtua joko opettajajohtoisesti tai itseopiskellen. Yrittäjyyskasvatuksen voidaan siis ajatella olevan myös tavoitteellista ja järjestelmällistä ajattelu- ja toimintatapojen opetusta. Ristimäen näkemys yrittäjyyskasvatuksesta sijoittuu vahvasti kouluun, kun taas Koiranen ja Peltonen korostavat koko yhteiskunnallisen toimintaympäristön merkitystä yrittäjyyteen oppimisessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2017) määrittelee yrittäjyyskasvatuksen olevan esimerkiksi yrittäjyyteen liittyvien myönteisten asenteiden lisäämistä, yrittäjämäisen toiminnan vahvistamista ja siihen tarvittavien tietojen, taitojen ja valmiuksien kehittämistä. Lisäksi tavoitteisiin katsotaan kuuluvan uuden yrittäjyyden luominen. (Opetushallitus, 2022.) Yrittäjyyskasvatus pyrkii kannustamaan oppilaita yrittäjyyteen, mutta se ei tarkoita, että kaikista oppilaista täytyisi tulla yrittäjiä. Ennemmin yrittäjyyskasvatuksen keinoin halutaan auttaa oppilasta tunnistamaan omaa osaamistaan. (YES, 2022.) Yrittäjyyskasvatus ei ole yksi erillinen opettava oppiaine, eikä sen myötä ole tarkoitus opettaa vain liiketoimintataitoja (Yrittäjät, 2022) vaan tarvittavia taitoja opetetaan laaja-alaisen osaamisen alueilla. Kokonaisuus, jonka puitteissa yrittäjyyskasvatusta opetetaan, on nimeltään työelämätaidot ja yrittäjyys. Laaja-alaisen osaamisen alueita opetetaan aina osana jotakin oppiainetta. Toteutukseen voi kuulua erilaisia projekteja, työharjoittelua, yhteistyöhankkeita, kummitoiminta sekä vertaissovittelu. Oppilaiden omaa aloitteellisuutta, yritteliäisyyttä ja oman työn arvostusta tuetaan ja oppilaille opetetaan vastavuoroisuutta ja neuvottelutaitoja. (Opetushallitus, 2014.)

Yrittäjyyskasvatuksen käsite ja erityisesti käsitteen käyttö ja merkitys vaihtelee koulutuspolitiikassa hyvin paljon riippuen siitä, missä kontekstissa aiheesta puhutaan. Myös kulttuurilla ja kielellä on suuri merkitys. Sanalle ”yrittäjyyskasvatus” on olemassa englannin kielessä paljon vastineita: ”entrepreneurship education”, ”enterprise education” ja ”small business education”. Näistä kaikki sisältävät keskenään hieman erilaisen näkemyksen siitä, mitä yrittäjyyskasvatus tarkoittaa, ja mitä se oikeastaan on. Esimerkiksi Yhdysvalloissa käsite ”entrepreneurship education” on hyvin käytetty ja sisältää idean itse yrittäjäksi ryhtymisestä ja sellaisen toiminnan edistämisestä. Muun muassa YESG:n (Aspen Youth Entrepreneurship Strategy Group, 2008) teos ”Youth Entrepreneurship Education in America: a Policymaker’s Action Guide” kuvaa yrittäjyyteen suhtautumista niin, että yritysten sijoittaessa yrittäjyyskasvatusohjelmiin kansallisella tasolla, on tämä suora investointi koko maan

elinkeinoelämään. Ohjelmiin sijoittaminen mahdollistaa Yhdysvalloissa nuorten ja lasten kouluttamista johtajiksi ja elinkeinoelämän osaajiksi erityisesti ulkoisen yrittäjyyden kautta. Ulkoinen yrittäjyys korostaakin nimenomaan kannattavuutta elinkeinoelämässä, kuten Koskinen ja Puustinen (2022, 69) artikkelissaan viittaavat. Voisi siis sanoa, että Yhdysvalloissa yrittäjyyskasvatukseen suhtaudutaan lähtökohtaisesti kaupallisemmasta näkökulmasta ulkoisen yrittäjyyden ollessa etusijalla esimerkiksi sisäiseen yrittäjyyteen ja yritteliäisyyteen nähden.

Euroopassa yrittäjyyskasvatuksesta puolestaan käytetään tavallisimmin termiä ”enterprise education”, joka taas viittaa yrittäjyyteen liitettävien henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämiseen, eikä termi sisällä välttämättä lainkaan ideaa yrityksen perustamisesta tai sellaisen johtamisesta. (Kyrö, Ripatti 2006, 37). Eurooppalainen käsitys yrittäjyyskasvatuksesta rinnastuu siis enemmän sisäiseen yrittäjyyteen. Myös Suomessa on tehty tästä tutkimusta. Ristimäki (2004) esittelee teoksessaan tutkimusta, jossa osallistujien haluttiin kuvaavan sellaisia yksilön ominaisuuksia, jotka ovat työelämässä menestymisen kannalta tärkeitä. Vastaukset kasautuivat lähtökohtaisesti niin, että keskiarvollisesti 75 % vastaajista nostivat olennaisimmaksi persoonallisuuteen liittyvät innovatiiviset ominaisuudet, sen sijaan että tärkeimpinä olisivat esimerkiksi tekniset vaatimukset, joita yrittäjiltä edellytetään työssä ja työelämässä selviytymisessä. (Ristimäki 2004, 48.)

2.3 Yrittäjyyskasvatuksen tutkimus ja opetus

Kansainvälistä tutkimustietoa yrittäjyyskasvatuksesta löytyy melko runsaasti. Vuonna 2016 julkaistussa Euroopan komission Eurydice-raportissa (European Commission, 2016) todetaan, että komissio on määritellyt Euroopan tasolla yrittäjyysosaamisen yhdeksi elinikäisen oppimisen avaintaidoksi. Yrittäjyyteen on viitattu myös Suomen hallituksen hallitusohjelmassa nostamalla muun muassa yrittäjyysmyönteisen ilmapiiri tärkeäksi elementiksi nykyisessä, kehittyvässä yhteiskunnassa (Osallistava ja Osaava Suomi, 2019). Näiden lisäksi Suomessa on laadittu jo aiemmin mainittu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden laaja-alainen osaamistavoite, joka koskee työelämätaitoja sekä yrittäjyyttä.

Yrittäjyyskasvatuksesta on lisäksi löydettävissä jonkin verran suomalaista tutkimustietoa muun muassa Yrittäjyyskasvatuksen Tutkimusseura ry:n kautta. Yhdistys julkaisee Yrittäjyyskasvatuspäivien yhteydessä artikkelikokoelmia aiheen tutkimuksen tiimoilta. Pääosin löytämämme tutkimukset ja kirjoitelmat koskevat joko yrittäjyyskasvatuksen historiaa tai tulevaisuutta, ja tutkimukset sisältävät enimmäkseen tietoa toisen asteen opiskelijoiden yrittäjyyskasvatuksesta. Käytännössä sekä Euroopassa että Suomessa on tunnustettu yrittäjyyskasvatuksen tärkeys. Myös Opetusministeriö (Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat, 2009), on käsitellyt yrittäjyyskasvatuksen merkitystä opetuksessa, mutta painopiste on ollut

korkeakoulutuksessa. Ulkomaille mentäessä nuorten yrittäjyyskasvatuksesta on puolestaan löydettävissä runsaasti tietoa. Esimerkiksi Iso-Britanniassa toimii järjestö Young Enterprise (Young Enterprise, 2023), joka osallistuu kansainvälisenä järjestönä nuorten yrittäjähenkilön ajattelutavan ja taitojen kehittämiseen ja soveltamiseen. Järjestö on aloittanut toimintansa 1960-luvulla, ja saanut vaikutteita alun perin Yhdysvalloista ja hyväntekeväisyydestä siellä liittyen yrittäjyyteen. Euroopassa puolestaan mainittu Euroopan komissio on suuri toimija yrittäjyyskasvatusasioissa. Komissio on luonut yrittäjyyden osaamiskehys EntreCompin osana vuonna 2016 käynnistettyä New Skills Agenda for Europe -ohjelmaa. EntreComp kokoaa yhteen sellaisia tietoja, taitoja ja asenteita, joita yrittäjäksi ryhtyminen vaatii samalla korostaen yrittäjyysosaamisen olevan taito, jota tulee olla mahdollisuus kehittää kansalaisuudesta riippumatta. Viitekehyksen eräs merkittävä tavoite on luoda yhteinen kieli eri koulutustasojen välille sekä yhdistää koulutus- ja työmaailmat, mitä tulee yrittäjyystietoisuuteen- ja kasvatukseen. (Entrepreneurship education, 2023.)

Vuokko Salin on vuonna 2021 tehnyt Nuori Yrittäjyys ry:lle kasvatustieteiden Pro Gradu – tutkielman otsikolla ”Tajusin jopa vähän millaista työ on”, joka oli kohdennettu tutkimaan alakouluikäisten oppilaiden oppimiskokemuksia Pikkuyrittäjät-ohjelman aikana. Toisaalta tutkimuksessa myös vertailtiin Pikkuyrittäjät-ohjelmaan osallistuneiden ja osallistumattomien oppilaiden välisiä eroja yrittäjyysvalmiuksien kautta. Kyselyyn vastanneista 48 % oli osallistunut Pikkuyrittäjät -ohjelmaan. Tutkimuksen tulokset ja päälöydöt antoivat tietoja, joiden mukaan osallistumisella Pikkuyrittäjät -ohjelmaan oli selkeä vaikutus parempiin yhteistyötaitoihin sekä yleisiin tietoihin yrittäjyydestä. Tämän pystyi pääättelemään siitä, että ohjelmaan osallistuneet arvioivat kyseiset valmiudet ohjelmaan osallistumattomia paremmiksi.

Vastauksista selvisi, että Pikkuyrittäjät - ohjelmaan osallistuneet oppilaat kuvasivat oppineensa monipuolisesti yrittäjyyttä, joka on tulevaisuudessa hyödyllistä. Lisäksi ohjelman oli vastattu kehittäneen esimerkiksi oppilaiden tuntemusta työelämästä sekä yritteliästä asennetta. Myös tutkielman nimi ”Tajusin jopa vähän millaista työ on”, on erään oppilaan kommentti koskien Pikkuyrittäjät – ohjelman opetusta. Luovuuden kehittymisestä kertoi puolestaan omaperäisten ja ajankohtaisten liikeideoiden kehittäminen. Tutkielman tulosten mukaan Salin näkee, että Pikkuyrittäjät -ohjelmassa on mahdollista oppia sisältöjä voimassa olevasta opetussuunnitelman laaja-alaisen taidon ”Työelämätaidot ja yrittäjyys”- osiosta, kuten esimerkiksi työn ja yrittäjyyden merkityksen oivaltamista, työelämäntuntemusta sekä ryhmässä toimimista ja yhteistyötaitoja. Pikkuyrittäjät -ohjelma osoittautui pidetyksi yrittäjyyskasvatusohjelmaksi, sillä lähes kaikki ohjelman läpikäyneet oppilaat suosittelisivat Pikkuyrittäjätkokemusta muille ikäisilleen. (Salin, 2021.) Salinin tutkimuksen tulokset korreloivat merkittävästi esimerkiksi Ristimäen teoksessaan Yrittäjyyskasvatus (2004. Järvenpää: Yrityssanoma Oy) kuvaileman yrittäjyyden ja arkielämän limittymisen kanssa. Lasten oppiessa

koulussa myös arkielämässä tarvittavia taitoja, esimerkiksi ryhmä- ja yhteistyötaitoja, kehittää kyseinen oppimiskokemus samalla myös yrittäjyyden ja yritteliäisyyden taitoja, joilla on myös merkitystä nyky-yhteiskunnassa menestymisen kannalta, kyseisten taitojen ollessa keskiössä monessa työyhteisössä.

Perusopetuksessa toteutettavan yrittäjyyskasvatuksen lisäksi lasten ja nuorten yrittäjyyskasvatuksen parissa töitä tekee vahvasti 4H – yhdistys, jolla on aktiivinen paikallisyhdistys myös Asikkalassa. Lasten ja nuorten kasvu kestävään elämäntapaan, työhön ja yrittäjyyteen, on kirjattuna yhdistyksen strategiaan vuosille 2023–2025. (4H, 2023a). 4H - yhdistyksellä on käytössään Kolme askelta työelämään- malli, jossa ensimmäisellä portaalla on harrastus kerhon kautta, seuraavalla portaalla akatemia, ja kolmannella portaalla työpaikka ja/tai yritys. Harrastuskerhot on suunnattu pääasiassa alakouluikäisille. Kerhonojajaksi 4H-kerhoon voi päästä itsenäisesti tai toisen ohjaajan kanssa, kun nuori on täyttänyt 15-vuotta, apuohjaajaksi voi päästä 13-vuoden iässä. 4H-yrityksen voi perustaa yhdistyksen jäsen, joka on 13–28-vuotias. (4H, 2023b). Näin ollen lapsi kasvaa yhdistyksen tarjoamien kerhojen ja koulutusten myötä toimimaan ohjaajana ja siitä eteenpäin mahdollisesti yrittäjänä. Valtakunnallisesti toimii Talous ja nuoret (TAT). Heidän tavoitteenaan on parantaa nuorten työelämä- ja taloustaitoja yhdessä koulujen, oppilaitosten, yritysten ja kuntien kanssa. TATin palveluihin kuuluu talous-, työelämä- ja yrittäjyyskasvatus. Heidän luomaansa palvelupolkuun kuuluu opintosuunnitelmaan perustuvat osiot jokaiselle perusopetuksen luokka-asteelle. 6.- ja 9.-luokkalaisille TAT järjestää vuosittain Yrityskylä-tapahtuman. Yrityskylä-opintokokonaisuus koostuu opettajan koulutuksesta, oppitunneista sekä elämyksellisestä koulupäivästä yrityskylässä, joka simuloi yhteiskuntaa pienoiskoossa. Osallistuminen Yrityskylä opetukseen osallistuminen edellyttää kunnan tekemää yhteistyösopimusta TAT:n kanssa. (TAT, 2023.)

2.4 Yrittäjyyskasvatus Asikkalan kunnassa

Asikkalan kunnan perusopetuksen opetussuunnitelmaan kuuluvat laaja-alaiset osaamisen alueet. Näitä alueita on opetussuunnitelmassa seitsemän, ja ne nivoutuvat toisiinsa monella tavalla. Yrittäjyyskasvatus kuuluu osaamiskokonaisuuteen nimeltä työelämätaidot ja yrittäjyys. Kokonaisuutta kuvataan muun muassa niin, että *oppilaiden on tärkeää saada kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä.* (Asikkalan OPS, 2021.)

Vesivehmaan koulun opetuksen painopistealueeksi on valittu yrittäjyyskasvatus. Laaja-alaisen osaamiskokonaisuuksien lisäksi sitä toteutetaan 4.–5.-vuosiluokille Pikkuyrittäjät-ohjelman kautta. Kerran viikossa yrityskummi pitää oppitunteja Nuori Yrittäjyys ry:n laatiman opetusohjelman mukaisesti ja oppilaat oppivat näiden tuntien kautta yrittäjyyteen ja

yritteliäisyyteen liittyviä taitoja ja kerryttävät tietoa. Ohjelman mukaisesti oppilaat perustavat pienissä ryhmissä yrityksen, jonka tuotekehittelystä, markkinoinnista ja tuotteiden myynnistä he vastaavat. Yrityskummin johdolla ja yhdessä luokkana oppilaat suunnittelevat tapahtumia ja ovat yhteydessä paikallisiin yrittäjiin. Yrittäjiltä voidaan pyytää apua jonkin osa-alueen opetukseen, esimerkiksi yrittäjää voidaan pyytää kertomaan oppilaille markkinoinnista. Muutakin yhteistyötä yrittäjien kanssa on tehty, viime lukuvuonna oppilaat esimerkiksi toteuttivat mainoskuvaksen erään paikallisen yrittäjän kanssa.

Pikkuyrittäjät-ohjelma on Nuori Yrittäjyys ry:n suunnittelema yrittäjyyskasvatuksen ohjelma peruskoulun 4.–6.-luokille. Ohjelma koostuu yhdeksästä eri osuudesta. Nämä osuudet ovat:

1. Ideoille siivet.
2. Nimet ja suunnitelmat.
3. Brändäys.
4. Myyntitykit liikkeelle!
5. Puhutaan rahasta.
6. Markkinointi.
7. Kohti loppuhuipennusta.
8. Loppuhuipennus.
9. Tilinpäätösjuhla. (Pikkuyrittäjät, 2022.)

Ohjelma on mahdollista käydä läpi 18 oppitunnin pituisena kokonaisuutena, ja se on suunniteltu niin, että kuka tahansa opettaja voi opettaa tilaamansa materiaalin avulla luokalleen. Hyvin usein ohjelman läpiviennissä on mukana jollain tasolla yrityskummi, mutta pakollista se ei ole. Vesivehmaalla Pikkuyrittäjät-opetus toteutetaan kokonaan yrityskummin ja luokanopettajan yhteistyönä. Kaikki tarvittava opetusmateriaali on tilattavissa Nuori Yrittäjyys ry:ltä ja ohjelma kokonaisuudessaan on osallistujille maksuton. Ohjelmassa on tähän mennessä ollut mukana jo yli 700 koulua ja 80 000 oppilasta. (Pikkuyrittäjät, 2022.)

Yrittäjyyskasvatuksen tarkoitus ei ole kasvattaa kaikista oppilaista yrittäjiä. Kyse on enemmänkin sisäisen asenteen ja ajattelutavan opettelusta. Tämän lisäksi oppilaat pääsevät näkemään vilauksia oikeiden yrittäjien elämästä ja niistä vaiheista, joita yrityksen perustaminen, tuotteiden kehittäminen, markkinointi ja myyminen vaativat. Kokonaisuutena oppilaat pääsevät olemaan osana yhteisöä ja tuottamaan hyvää toisilleen. (Koskinen 2022.)

3 Menetelmät

3.1 Tutkimusympäristö

Asikkala on Päijät-Hämeessä sijaitseva kunta, jonka asukasmäärä on noin 8000. Asikkala jakautuu kuntakeskus Vääksiyn, sekä kyliin kuntakeskuksen ympärillä. Näitä kyliä ovat Asikkalan kirkonkylä, Kurhila, Kalkkinen, Hillilä, Pulkkila, Mustjärvi, Salonsaari, Urajärvi, Vesivehmaa, Viitaila, Vähä-Äiniö ja Vähimaa. Perusopetusta vuosiluokille 1.–6. järjestetään kuntakeskus Vääksyn Anianpellon ja Aurinkovuoren koulujen lisäksi Länsi-Asikkalan koulussa Kurhilassa, Kalkkisten koulussa sekä Vesivehmaan koulussa. Koko kunnan yläaste toimii Vääksyssä. (Asikkalan kunta, 2022.)

Asikkalan perusopetuksen opetussuunnitelmassa kullekin koululle on merkitty opetuksen painotusalue. Kaikki alakoulut ovat päättäneet painottaa opetuksessaan hyvinvointia, ja useiden koulujen painotusalueena on myös luonto ja ympäristö. Vesivehmaan koulussa näiden lisäksi painotetaan opetusta yrittäjyys- tai yritteliäisyyskasvatukseen, mikä näkyy lukuvuonna 2022–23 koulun arjessa 4.–5. vuosiluokilla viikoittaisina Pikku yrittäjät-oppitunteina, joita vetää tällä hetkellä yrityskummi. Pikku yrittäjät-toiminta on Nuori Yrittäjyys ry:n suunnittelemaa ilmaista yrittäjyyskasvatusta peruskouluille. (Asikkalan OPS, 2021.)

Nuori Yrittäjyys ry mainostaa Pikku yrittäjät-yrittäjyyskasvatusohjelmaansa 4.–6. -luokkalaissille (Pikku yrittäjät 2022), mutta Vesivehmaalla yrittäjyyskasvatusta toteutetaan Pikku yrittäjät-ohjelman kautta vuosina 2022–2023 neljäs- ja viidesluokkalaissille. Nuori Yrittäjyys Ry on vuonna 2002 perustettu voittoa tavoittelematon yhdistys, jonka tarkoituksena on tukea yrittäjyyskasvatustyötä sekä auttaa lapsia sekä nuoria tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä myös opettaa hyödyntämään niitä. Ensimmäiset kymmenen vuotta olivat lähinnä järjestön kehittämistyötä, yhteistyökumppaneiden kartoittamista, innovointia, rekrytointia sekä tietoisuuden levittämistä. Toiminta käynnistyi virallisesti vuosina 2011–2012. Tällöin toiminnan vaikuttavuus kasvoi merkittävästi, ja yhdistyksen ensimmäinen toimintakertomus on myös näiltä vuosilta. Toiminnassa oli yhdistyksen kymmenvuotispäivänä mukana 14 000 lasta ja nuorta. (Nuori Yrittäjyys, 2022a.) Nuori Yrittäjyys ry ja Talous ja nuoret TAT julkaisivat vuoden 2023 alussa tiedotteen, jonka mukaan he yhdistävät toimintansa kesäkuun alussa 2023. Yhdistymisen myötä syntyy uusi yhdistys, jonka nimi tulee olemaan Nuorten yrittäjyys ja talous NYT. (Nuori Yrittäjyys, 2023).

Vesivehmaan koulun toiminta on paikallisesti kiinnostavaa. Edellisen rehtorin jäätyä eläkkeellä ja uuden rehtorin aloitettua, sekä erään innokkaan ja innovatiivisen yrittäjän muutettua kylälle, aloitettiin Pikku Yrittäjät-ohjelman pilotointi koulussa lukuvuonna 2021–22. Toiminta oli jotakin uudenlaista, ja se herätti paljon ajatuksia niin lapsissa kuin

vanhemmissakin. Pikkuyrittäjien toimintaa oli mielenkiintoista seurata ja ohjelman vaikutukset näkyivät kaikilla muillakin vuosiluokilla, kuin millä ohjelmaa varsinaisesti toteutettiin. Vesivehmaan Pikkuyrittäjät saavuttivat lopulta paikan valtakunnallisessa Pikkuyrittäjät-finaalissa, johon valittiin esikarsinnan perusteella viisi Pikkuyrittäjät-yritystä ympäri Suomen. Vesivehmaan koulun Hyvä liike-pikkuyritys sai finaalissa kunniamaininnan luomastaan täysin uudenlaisesta konseptista, jossa oppilaat ansaitsivat liikkumalla itse kehittelemäänsä virtuaalivaluutaa. Valuutan avulla oppilaat pystyivät ansaitsemaan esimerkiksi yritysvierailuja. Lisäksi Vesivehmaan koulun rehtori Markus Koskinen palkittiin yhtenä vuoden Pikkuyrittäjät-opettajana. Lukuvuoden 2022–23 toimintana oppilaiden omien yritysten perustamisen lisäksi on ollut järjestää Kyläkino-tapahtuma Vesivehmaan Nuorisoseurantalolle. Kyläkinnossa esitettiin koko perheen elokuva Perhereissu, jonka näyttelijöihin lukeutuvat lapsille tutut tubettajat Elina ja Sofia. Lisäksi Pikkuyrittäjät ovat vastaanottaneet kutsun saapua eduskuntaan kertomaan, kuinka yrittäjyys- ja yrittelijäisyyskasvatusta Vesivehmaalla toteutetaan.

3.2 Tutkimusmenetelmän kuvaus

Tutkimusmenetelmä tässä tutkimuksessa on kvantitatiivinen eli määrällinen. Kyselytutkimus suunnattiin Asikkalan peruskoulujen 4.–6. luokkien oppilaiden vanhemmille. Yrittäjyyskasvatukseen osallistuneiden lasten vanhempien lisäksi vastaajissa on vanhempia, joiden lapset eivät ole osallistuneet lainkaan yrittäjyyskasvatukseen. Määrällisellä tutkimuksella pyritään saavuttamaan numeerisesti kattava otanta, sekä selvittämään kyselyssä muun muassa avoimilla, suljetuilla, vertailevilla sekä kyllä – ei -kysymyksillä tiettyjä tutkimuskysymyksissä esiintyviä syy-seuraussuhteita. Syy-seuraussuhteiden lisäksi oikein muotoilluilla kyselytutkimuksella varmistetaan mahdollisuus relevantin aineiston keruuseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa myös vertailusta ollaan kiinnostuneita, jonka vuoksi se sopii tähän opinnäytetyöhön. Tutkimusta tehtäessä päästiin myös seuraamaan Pikkuyrittäjät-oppituntia, ja tätä kautta oli mahdollista havainnoida konkreettisia yrittäjyyskasvatuksen menetelmiä sekä lopputuloksia, joihin sillä on päästy: Seurattu oppitunti käsitteli Pikkuyrittäjät-projektin esittelyä koulun muille oppilaille sekä paikalla olevalle henkilökunnalle ja Nuori Yrittäjyys ry:n ohjelmavastaava Antti Karkiaiselle.

Kyselylomaketta ei ole järkevää rakentaa ainoastaan suljetuin kysymyksiin, vaan avointa kysymyksenasettelua on järkevää käyttää, jotta voidaan kerätä myös vastaajalähtöisiä vastauksia. Avoimia vastauksia voidaan ryhmitellä muun muassa erilaisten teemojen mukaan. Kuitenkin riittävän selkeän rajaamisen vuoksi kysetutkimus on ensisijainen aineistonkeruumenetelmä. Kyselytutkimuksen sekä rajallisen havainnoinnin lisäksi opinnäytetyön menetelmiin sisältyy olennaisesti monipuolinen vuoropuhelu niin molempien opinnäytetyön

tekijöiden omien ajatusten kanssa, kuin myös teoreettisen viitekehyksen, tutkimuskysymysten sekä kirjallisuuden kanssa. Tällaisella kattavalla menettelyllä pyritään varmistamaan laadukas tutkimusaineiston keruu sekä sen huolellinen ja kattava analysointi. (Vilkkä, 2021. 17–21.)

3.3 Kyselytutkimuksen rakentuminen ja toteutuksen kuvaus

Opinnäytetyön tutkimusta varten on muodostettu kyselylomake, jolla kartoitetaan Asikkalan koulujen vanhempien ajatuksia ja käsityksiä yrittäjyyskasvatukseen liittyen. Kyselytutkimuksessa on käytetty erilaisia kysymysmuotoja, kuitenkin pysytellen suljettujen kysymysten enemmistössä. Tällä tavoin on toimittu, koska vastaajien on lähtökohtaisesti helpompi vastata sekä suljettuihin kysymyksiin, ja niihin on myös avoimia kysymyksiä matalampi kynnyksellä vastata, sillä vastaaminen itsessään ei vaadi niin runsaasti vaivannäköä, esimerkiksi oman tekstin tuottamista. Tällä tavoin varmistetaan, että opinnäytetyötä varten saadaan kerättyä materiaalia. Kyselytutkimuksessa on lisäksi kysymyksiä, joita hyödyntäen on tehty ristiintaulukointia. Yleisesti ottaen kaikki kyselytutkimuksen kysymykset on suunniteltu niin, että ne vastaisivat ja antaisivat materiaalia tutkimuskysymyksiä koskien kuitenkin niin, että vastaaminen olisi suhteellisen helppoa ja matalakynnyksistä. Kyselylomake on tehty Google Forms – ohjelmalla, ja datan keruun jälkeen materiaalia on käsitelty sekä analysoitu tarkemmin Excelin avulla. Excelillä on myös luotu opinnäytetyöhön taulukkoja ja muita analysoinnin tukena käytettäviä liitteitä, sillä niillä on mahdollista tukea kerronnallista tekstiä, jolla kyselytutkimuksen tuloksia analysoidaan.

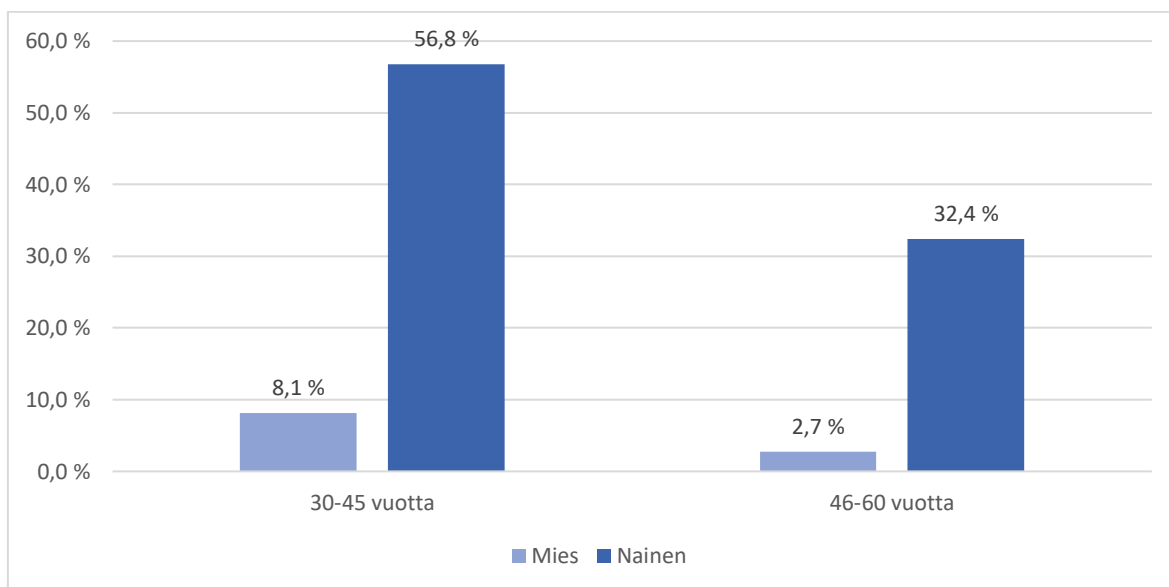
Kyselytutkimus toteutettiin tammi-helmikuun vaihteessa vuonna 2023. Kyselylomake vanhemmille (liite 1.) toimitettiin Wilma-sovelluksen kautta kaikkien Asikkalan koulujen 4.–6. -vuosiluokan oppilaiden vanhemmille, joilla kyseinen viestisovellus on aktivoituna. Vastaajille annettiin 15 päivää aikaa vastata kyselyyn. Kyselyn ollessa aktiivinen, vastaajia muistutettiin vastaamisesta kaksi kertaa sosiaalisen median kanavien kautta tiedostaen, ettei kaikkia vastaajia näitä kanavia pitkin tulla tavoittamaan. Vastausajan puitteissa kävi ilmi, että kyselyn linkkiä ei ollut jaettu kaikille kouluille ajatellun aikataulun mukaisesti, ja siksi vastausaikaa päätettiin jatkaa 7 vuorokauden ajan. Vastausajan pidentämisellä pyrittiin saavuttamaan mahdollisimman kattava määrä vastauksia kaikista Asikkalan kouluista.

4 Tulokset

4.1 Perustiedot

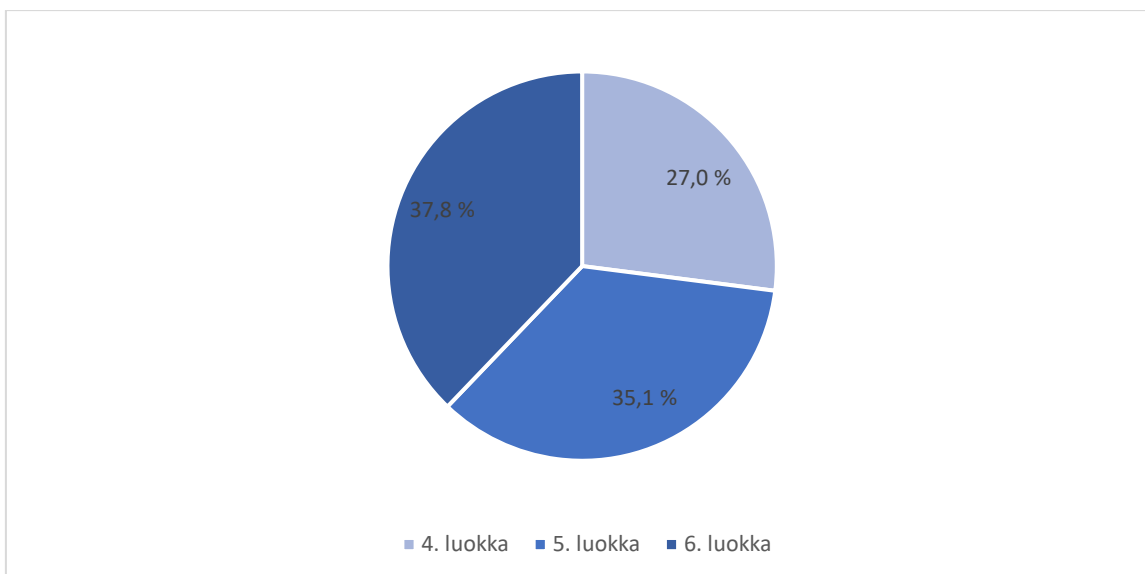
Asikkalan kouluissa on yhteensä 244 oppilasta vuosiluokilla 4.–6. (79 oppilasta 4. luokalla, 77 oppilasta 5. luokalla ja 88 oppilasta 6. luokalla). Vanhemmille suunnattuun kyselyyn saatiin jatkettun vastausajan puitteissa 37 vastausta, joka oppilasmäärään suhteutettuna antaa vastausprosentiksi 15,2. Tutkimuskysymykseen vastaamme kyselytutkimuksen kautta saatujen vanhempien vastausten perusteella, ja analyysissa otetaan huomioon, ettei kaikkia vastaajaryhmiä tavoitettu.

Vanhemmille suunnatun kyselyn vastaajista 89,2 % oli naisia ja 10,8 % miehiä. 35,1 % vastaajista oli 46–60-vuotiaita ja 64,9 % 30–45-vuotiaita. Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma on esitettyä kuviossa 1.



Kuvio 1. Vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma

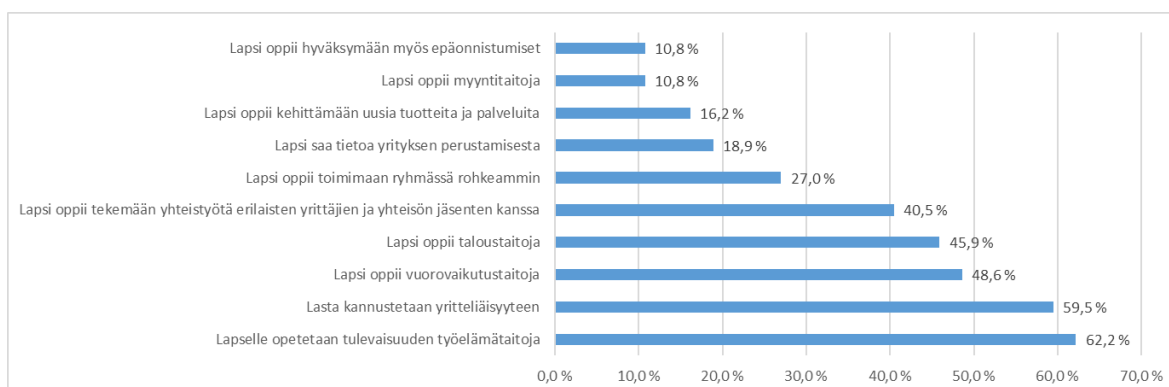
Kyselyyn vastanneista 27 % oli neljännen vuosiluokan oppilaiden vanhempia, viidennen vuosiluokan oppilaiden vanhempia 35,1 % ja kuudennen vuosiluokan oppilaiden vanhempia 27 % (Kuvio 2.). Vastauksia saatiin kaikkien Asikkalan alueella perusopetusta tarjoavien koulujen oppilaiden vanhemmilta, mutta toisissa kouluissa vastausmäärät jäivät pieniksi. Tutkimuksen kannalta tämä aiheutti eettisen ongelman, jossa joidenkin koulujen osalta tuloksia tulkitessa olisi mahdollisuus päätellä vastaajan henkilöllisyys. Tämän takia kyselyn vastauksia analysoitaessa ei otettu lainkaan huomioon vastaajan ilmoittamaa koulua. Näin ollen mahdollisia asuinalueen vaikutuksia vastauksiin ei voitu analysoida.



Kuvio 2. Millä vuosiluokalla vastaajien lapset opiskelevat lukuvuonna 2022–23

4.2 Yleiset näkemykset yrittäjyyskasvatuksesta

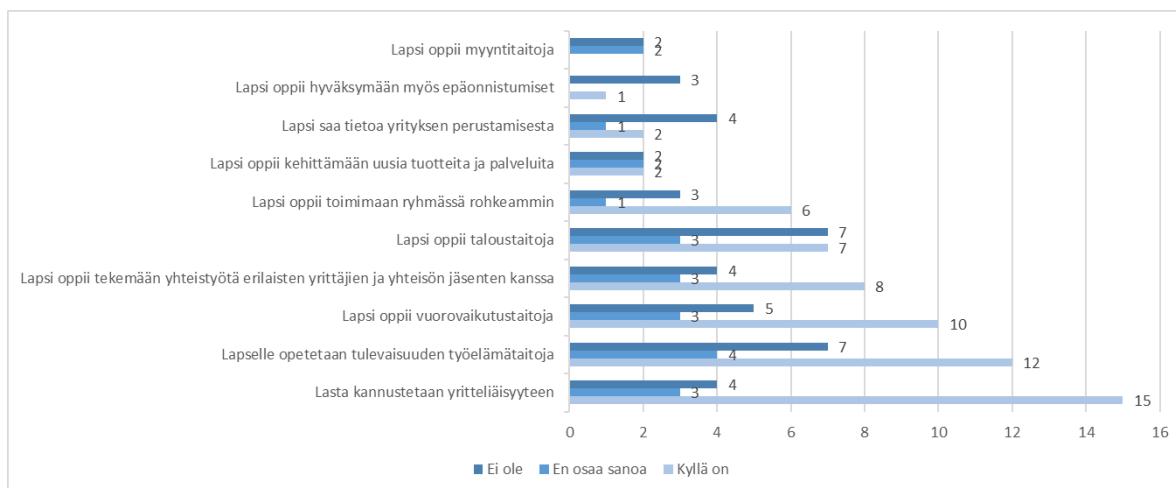
Vanhempien kyselyn ensimmäisen osion kysymysten avulla selvitettiin vastaajien mielipiteitä ja ajatuksia liittyen yrittäjyyskasvatukseen yleisellä tasolla. Yrittäjyyskasvatukseen liitetään monenlaisia mielikuvia. Tulevaisuuden työelämätaitojen opettaminen (62,2 % vastanneista), yritteliäisyyteen kannustaminen (59,5 %), vuorovaikutustaitojen opettelu (48,6 %), taloustaitojen oppiminen (45,9 %) ja yhteistyö erilaisten yrittäjien ja yhteisön jäsenten kanssa (40,5 %) olivat eniten vastauksia saaneet mielikuvat yrittäjyyskasvatukseen liittyen (Kuvio 3.)



Kuvio 3. Minkälaisia mielikuvia liität yrittäjyyskasvatukseen?

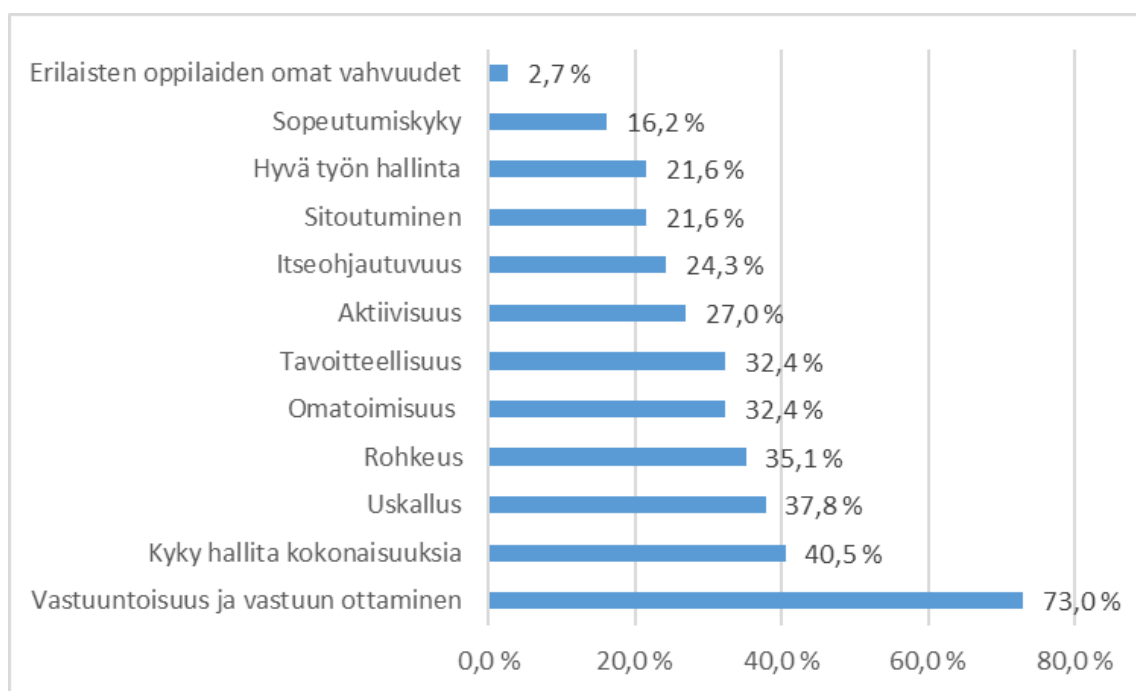
Kuviossa 4 on ristiintaulukoinnin avulla selvitetty, miten oppilaan osallistuminen yrittäjyyskasvatukseen vaikuttaa vanhempien mielikuviin yrittäjyyskasvatuksesta. Vastaukset jakautuvat melko tasaisesti riippumatta siitä, onko lapsi osallistunut yrittäjyyskasvatukseen vai ei. Verrattuna vanhempiin, joiden lapsi ei ole osallistunut yrittäjyyskasvatukseen,

yrittäjyyskasvatukseen osallistuneiden lasten vanhemmista useampi kuitenkin kokee, että opetuksen avulla lasta kannustetaan yritteliäisyyteen, opetetaan vuorovaikutustaitoja ja tulevaisuuden työelämätaitoja. Myös esimerkiksi taloustaitojen oppiminen liitetään vahvasti yrittäjyyskasvatukseen, riippumatta siitä onko lapsi osallistunut yrittäjyyskasvatukseen vai ei.



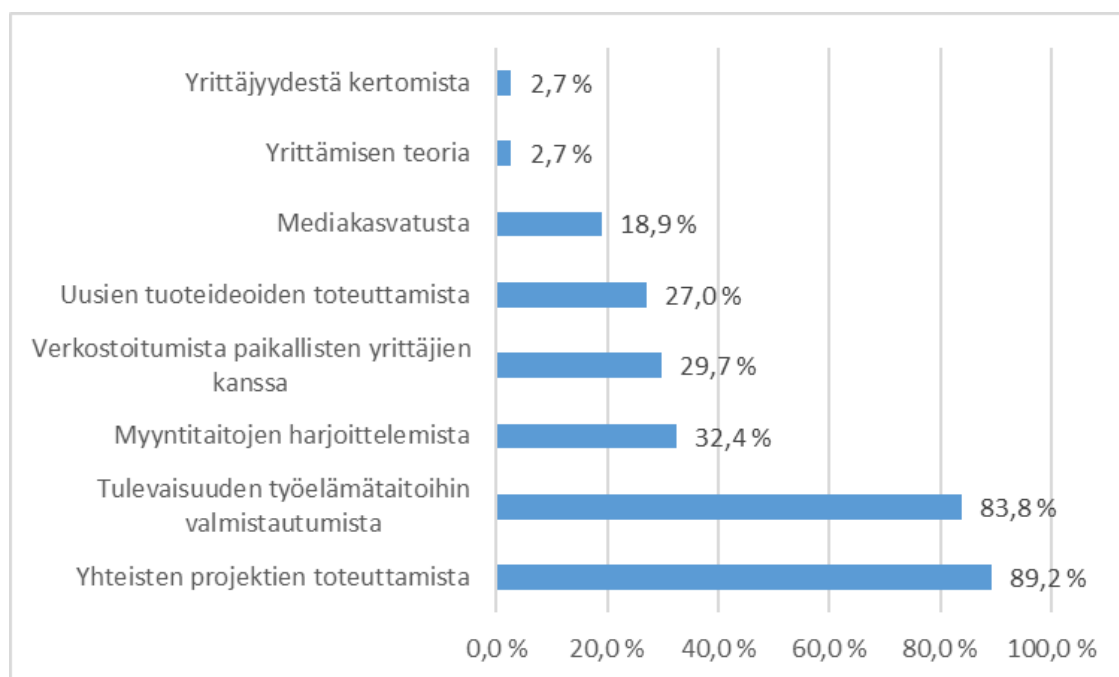
Kuvio 4. Lapsen yrittäjyyskasvatukseen osallistumisen vaikutus vanhemman mielikuvaan yrittäjyyskasvatuksen sisällöstä

Kysyttäessä niistä ominaisuuksista ja taidoista, joita yrittäjyyskasvatuksen tulisi vastaajien mielestä korostaa, sai vastuuntuntoisuus ja vastuun ottaminen eniten vastauksia: 73,5 % kaikista vastanneista koki, että vastuuntuntoisuuden ja vastuunottaminen taitoja tulisi yrittäjyyskasvatuksessa korostaa. Muiden vastausvaihtoehtojen välillä vastausten määrä jakautui huomattavasti tasaisemmin. Tasaisesti saivat kannatusta myös seuraavat vaihtoehdot omatoimisuus, rohkeus, uskallus, kyky hallita kokonaisuuksia ja tavoitteellisuus (Kuvio 5.).



Kuvio 5. Millaisia ominaisuuksia ja taitoja yrittäjyyskasvatukseen tulisi mielestäsi korostaa?

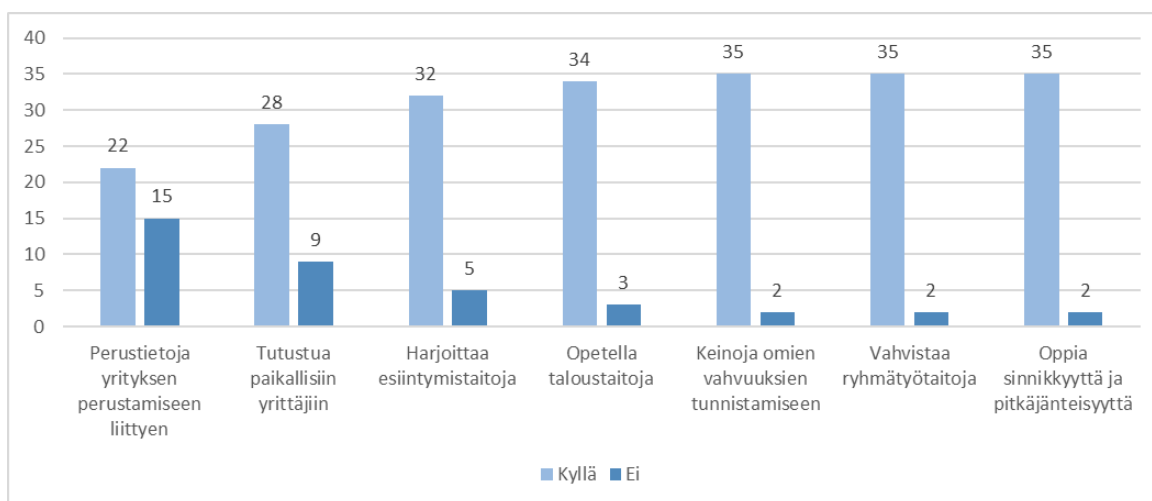
Eniten vanhemmat toivoivat yrittäjyyskasvatuksen olevan yhteisten projektien toteuttamista (89,2 %) ja tulevaisuuden työelämätaitoihin valmistautumista (83,8 %). Kuvio 6 voidaan nähdä, että myös yrittäjyydestä kertomisen ja yrittäjyyteen liittyvää teoriaa toivotaan sisältyvän yrittäjyyskasvatukseen, vaikkakin vähemmässä määrin.



Kuvio 6. Vanhempien toiveita yrittäjyyskasvatuksesta

Vanhemmat saivat vastata vapaalla tekstillä kysymykseen ”Mitä käsite ”yrittäjyyskasvatus” tuo mieleesi”. Vastauksista on nähtävissä kolme erilaista näkökulmaa yrittäjyyskasvatukseen käsitteenä. Moni vastaajista liittyy yrittäjyyskasvatukseen erilaisiin toimiin, joilla lapsia tutustutetaan yrittäjyyteen tulevaisuuden ammattina ja niiden taitojen opettamiseen, joita yrityksen perustaminen ja yrittäjänä toimiminen vaatii. Toisissa vastauksissa yrittäjyyskasvatus nähtiin tapana rohkaista lapsia ideoimaan ja toimimaan yhteistyössä toisten kanssa sekä toisaalta kannustamisena oma-aloitteiseen ja itsenäiseen toimintaan. Kolmanneksi yrittäjyyskasvatus nähtiin mahdollisuutena tutustua tulevaisuuden työskentelyvaihtoehtoihin ja opetella työelämätaitoja. Vapaissa vastauksissa nousi esiin myös näkemys siitä, että yrittäjyyskasvatus ei kuulu vielä ala-asteikäisille oppilaille.

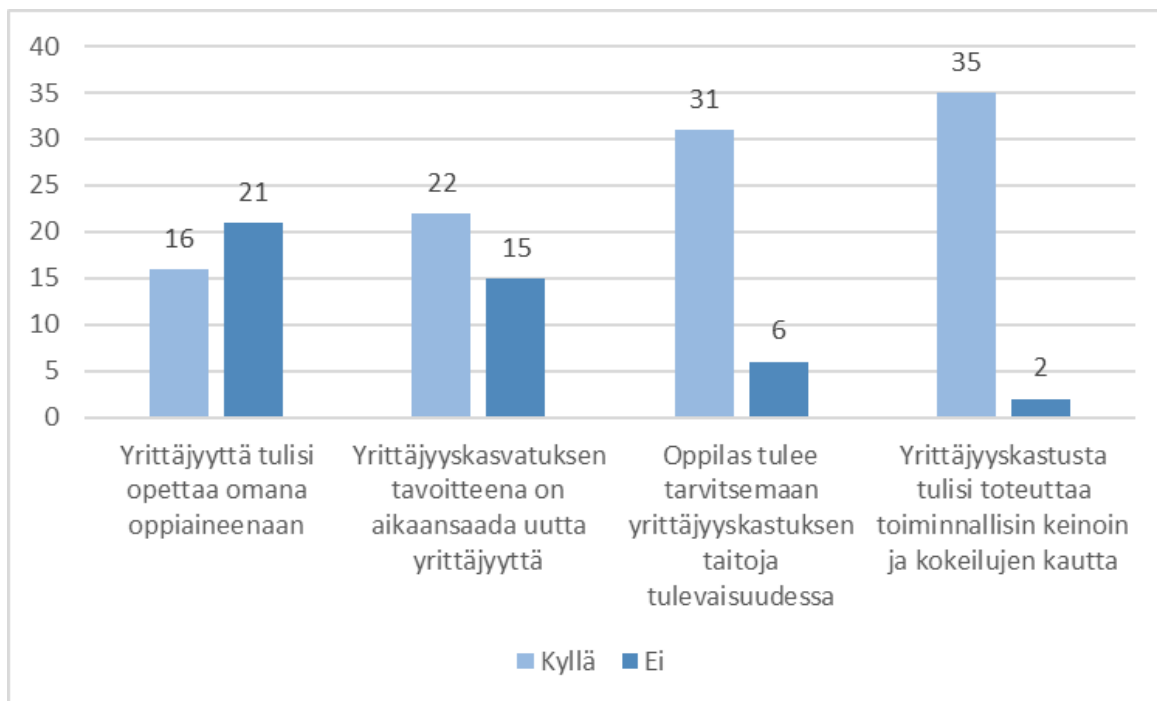
Vanhempia pyydettiin vastaamaan ”kyllä tai ei” - väittämiin, mitä lapsen tulisi yrittäjyyskasvatuksen kautta saada. Vastausten mukaan vanhemmat toivovat yrittäjyyskasvatuksen antavan lapsille keinoja omien vahvuuksien tunnistamiseen, mahdollisuuden harjoittaa esiintymistaitoja, opetella taloustaitoja, vahvistaa ryhmätyötaitoja, tutustua paikallisiin yrittäjiin sekä oppia sinnikkyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Väittämä, jonka mukaan lapsen tulisi saada perustietoja yrityksen perustamiseen liittyen, jakoi voimakkaimmin vanhempien mielipiteitä. 22 vanhemman mielestä yrityksen perustamiseen liittyviä tietoja tulisi saada yrittäjyyskasvatuksen kautta, kun taas 15 vanhemman mielestä ei. Kuvio 7 osoittaa vastausten jakautumisen.



Kuvio 7. Yrittäjyyskasvatuksen opetukselliset tavoitteet vanhempien mielestä

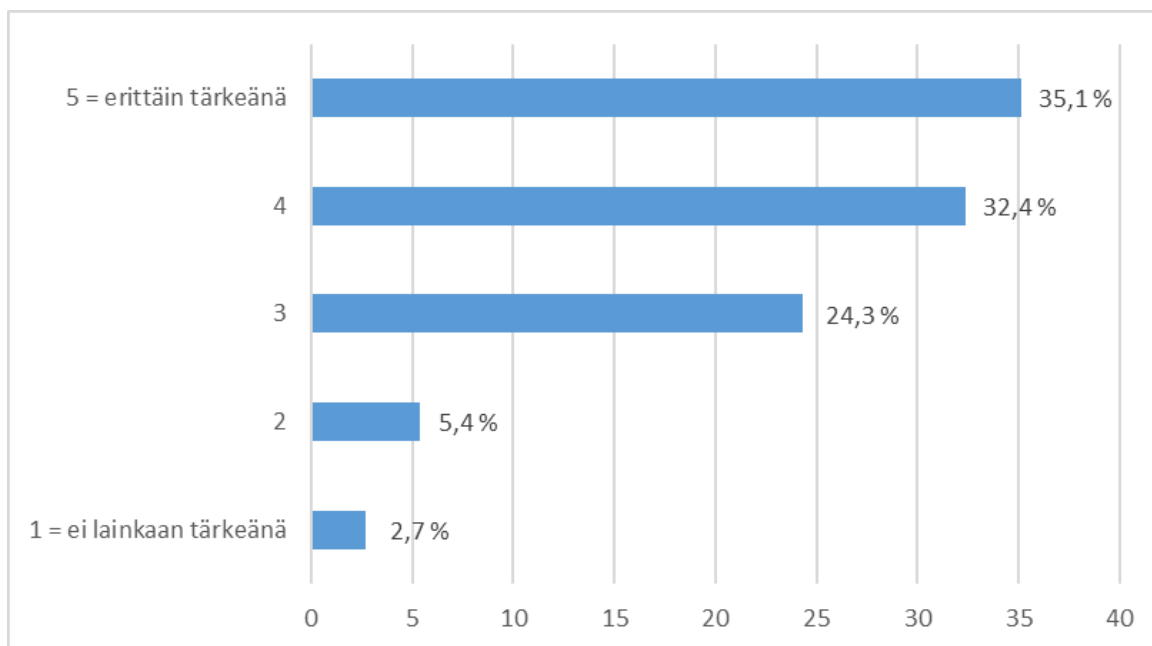
Myös seuraaviin väittämiin vanhempia pyydettiin vastaamaan kyllä tai ei. Väittämät koskivat yrittäjyyskasvatuksen toteuttamista käytännössä. 35 vastaajaa kolmestakymmenestäseitsemästä koki, että yrittäjyyskasvatusta tulisi toteuttaa toiminnallisoin keinoin ja kokeilujen kautta. Selkeä enemmistö vanhemmista (31/37) myös ajatteli, että oppilas tulee tarvitsemaan yrittäjyyskasvatuksen taitoja tulevaisuudessa. Väittämä, jonka mukaan

yrittäjyyskasvatusta tulisi opettaa omana oppiaineenaan jakoi vanhempien mielipiteitä: 16 vanhemmista ajatteli, että yrittäjyyskasvatusta tulisi opettaa omana oppiaineenaan, kun taas 21 ajatteli päinvastoin. Myös väittämä, jonka mukaan yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on aikaansaada uutta yrittäjyyttä, jakoi vastauksia. 22 vastaajaa oli sitä mieltä, että yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on aikaansaada uutta yrittäjyyttä, kun taas ei-vastauksia annettiin 15 (Kuvio 8.).



Kuvio 8. Väittämiä yrittäjyyskasvatuksesta vanhemmille

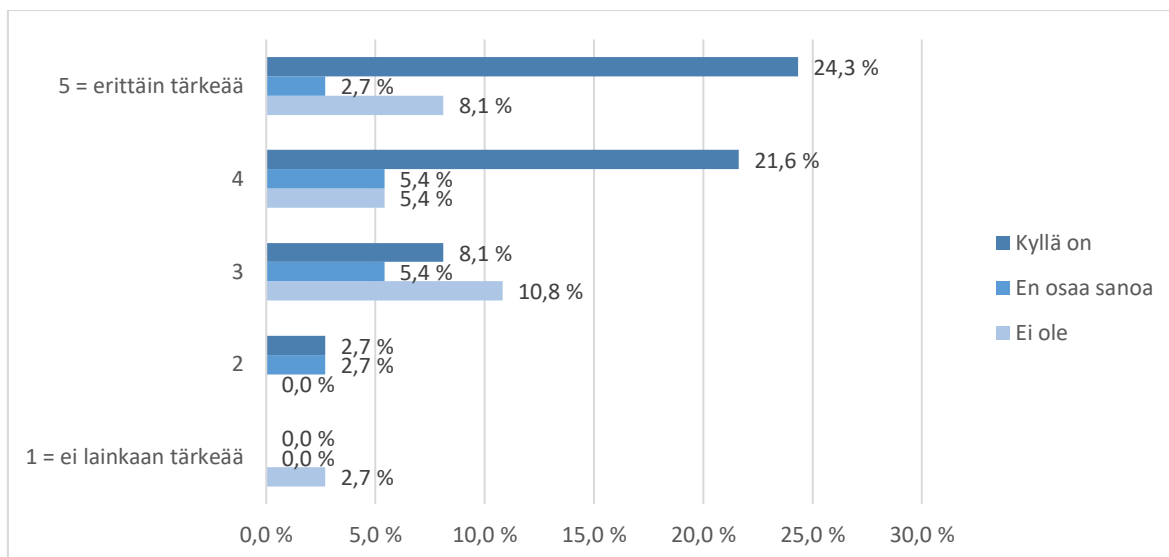
Vastaajilta kysyttiin, asteikolla 1-5, jossa 1 = ei ollenkaan tärkeää ja 5 = erittäin tärkeää, miten tärkeänä he pitäisivät, että lapsi saa yrittäjyyskasvatusta perusopetuksessa. 8,1 % vastaajista ei kokenut yrittäjyyskasvatusta tärkeänä perusopetuksessa, kun taas tärkeänä tai erittäin tärkeänä sitä piti 67,5 %. Vastausten tarkempi jakautuminen on nähtävissä kuviossa 9.



Kuvio 9. Miten tärkeänä pitäisit, että lapsesi saisi perusopetuksessa yrittäjyyskasvatusta?

Seuraavaksi vastaajien oli mahdollista perustella näkemystään siitä, miksi yrittäjyyskasvatus ei heidän mielestään ole tärkeää peruskoulussa. Vastauksista nousi esiin näkemys siitä, että lasten tulisi opetella peruskoulussa perustaitoja, kuten lukeminen ja kirjoittaminen, ja että yrittäjyyskasvatuksen opetukselle parempi ajankohta voisi olla toisen asteen opintojen aikana. Vastausten mukaan kaikki lapset eivät myöskään ole kiinnostuneita yrittäjyyskasvatuksesta.

Ensimmäisen osion viimeisenä kysymyksenä selvitettiin, onko vastaajan lapsi osallistunut yrittäjyyskasvatukseen. 27 % vastasi, että lapsi ei ole osallistunut yrittäjyyskasvatukseen ja 56,8 % vastasi lapsen osallistuneen yrittäjyyskasvatukseen. Loput 16,2 % vastanneista ei osannut sanoa, onko lapsi osallistunut yrittäjyyskasvatukseen. Selvitimme vielä ristiintaulukoinnin avulla, vaikuttaako lapsen osallistuminen yrittäjyyskasvatukseen vanhemman kokemukseen siitä, kuinka tärkeäksi hän näkee yrittäjyyskasvatuksen opetuksen. Tämä on nähtävissä kuviossa 10. Kuvioista käy ilmi, että yrittäjyyskasvatukseen osallistuneiden lasten vanhemmat pitivät yrittäjyyskasvatuksen opetusta tärkeämpänä kuin ne vanhemmat, joiden lapsi ei ole osallistunut yrittäjyyskasvatukseen.



Kuvio 10. Lapsen osallistumisen vaikutus vanhemman kokemukseen yrittäjyyskasvatuksen opetuksesta peruskoulussa

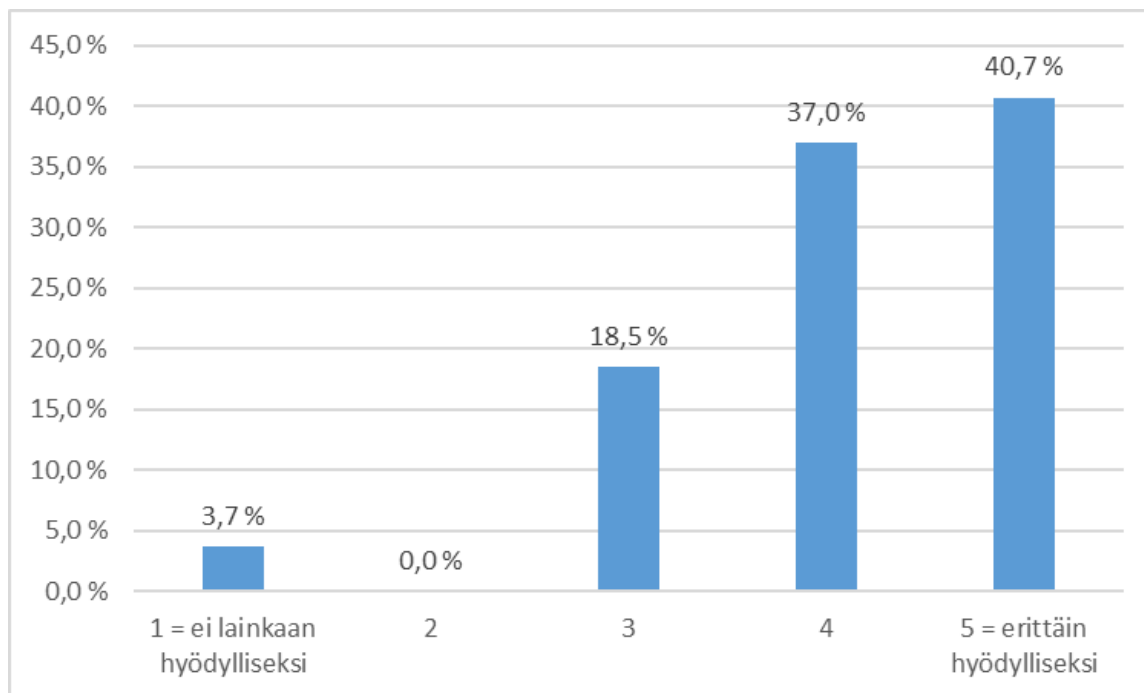
4.3 Yrittäjyyskasvatukseen osallistuneiden lasten vanhempien näkemyksiä

Osion 2 kysymykset on tarkoitettu vastattavaksi niille vanhemmille, joiden lapsi on osallistunut johonkin yrittäjyyskasvatuksen muotoon. Sellaiset vastaajat, joiden lapset eivät ole osallistuneet mihinkään yrittäjyyskasvatuksen muotoon, ohittivat kyselytutkimuksessa osion 2, ja siirtyivät suoraan perustiedot – osioon. Kysymysten tarkoituksena oli selvittää, miten yrittäjyyskasvatusta kouluissa toteutetaan, koetaanko se hyödylliseksi sekä mihin lapsen ominaisuuksiin yrittäjyyskasvatuksen avulla on vaikutettu. Myös vanhempien suhtautumista yrittäjyyskasvatukseen selvitettiin, sekä suhtautumisen mahdollista muutosta. Toisen osion kysymyksiin vastasi 27 vanhempaa.

Yrittäjyyskasvatusta tunnustetaan toteutettavan koulujen opetuksessa niin Pikkuyrittäjät-projektina (51,9 %), osana monialaista oppimiskokonaisuutta (40,7 %), Yrityskylä-projektina (40,7 %) kuin yritys/yrittäjävierailuinakin (33,3 %). Loput kysymykseen vastanneista (7,4 %) eivät ole tunnistaneet koulussa toteutettavan lainkaan yrittäjyyskasvatusta.

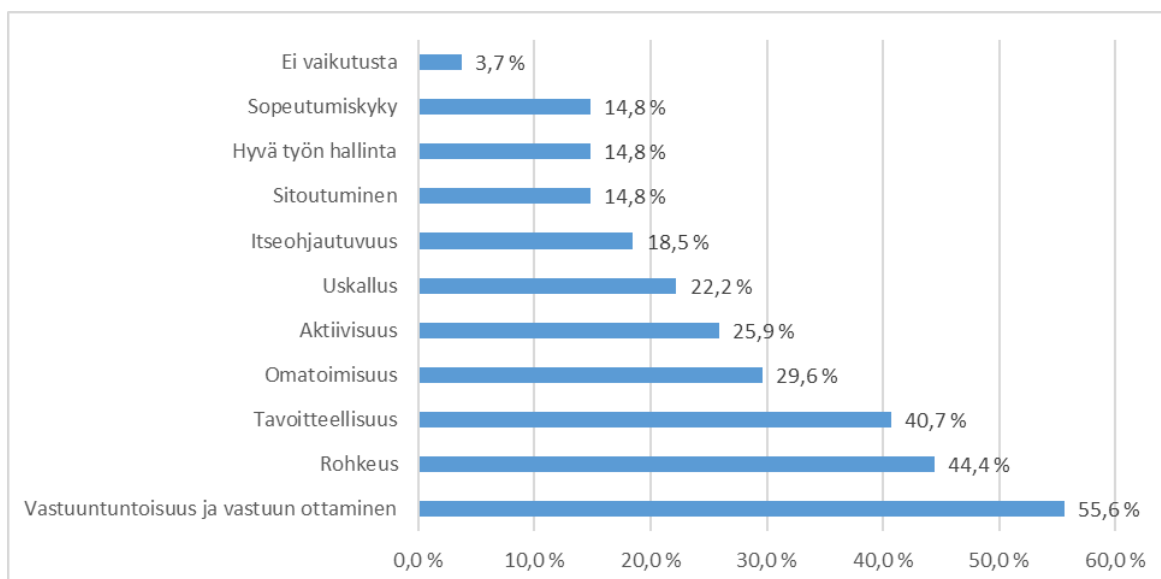
Kysyttäessä yrittäjyyskasvatuksen hyödyllisyydestä perusopetuksessa asteikolla 1 – 5, jossa 1 = ei lainkaan hyödyllistä ja 5 = erittäin hyödyllistä, 3,7 % vastaajista koki, ettei yrittäjyyskasvatusta ole lainkaan hyödyllistä. Erittäin hyödylliseksi yrittäjyyskasvatuksen opetuksen koki 40,7 % vastanneista, ja hyödylliseksi 37 % vastanneista. 18,5 % vastaajista koki, ettei koe yrittäjyyskasvatusta kovinkaan tärkeäksi osaksi perusopetusta. Yrittäjyyskasvatuksen opettamisen hyödyllisyys on kuvattu kuviossa 11. Vastaajat perustivat näkemyksensä yrittäjyyskasvatuksen hyödyllisyydestä kokemuksiinsa oman lapsen tai omien lasten osallistumisesta yrittäjyyskasvatukseen, esimerkiksi Yrityskylä-vierailun tai Pikkuyrittäjät-

ohjelman kautta. Yrittäjyyskasvatuksen hyödyllisyyttä arvioitiin myös median kautta välittyneen tiedon pohjalta.



Kuvio 11. Miten hyödylliseksi koet yrittäjyyskasvatuksen perusopetuksessa?

Seuraavaksi vastaajilta selvitettiin, mihin oppilaan yrittäjämäisistä ominaisuuksista yrittäjyyskasvatuksella on vaikutettu. Kolme eniten vastauksia saanutta ominaisuutta olivat vastuuntuntoisuus ja vastuunottaminen (55,6 %), rohkeus (44,4 %) ja tavoitteellisuus (40,7 %). Kuvioista 12 on nähtävillä, että yrittäjyyskasvatuksella on vaikutettu useampiin oppilaan yrittäjämäisistä ominaisuuksista. Toisaalta vastauksista on nähtävissä myös, ettei yrittäjyyskasvatuksen myötä olla välttämättä kaikkien oppilaiden kohdalla vaikutettu vaihtoehtoiksi nostettuihin ominaisuuksiin. Vastaajista 3,7 % koki, ettei yrittäjyyskasvatuksella ole ollut lainkaan vaikutusta. Kuvioista on kokonaan poistettu sellaiset vastaukset, joiden perusteella voi päätellä, ettei oppilas ole osallistunut yrittäjyyskasvatukseen ollenkaan.

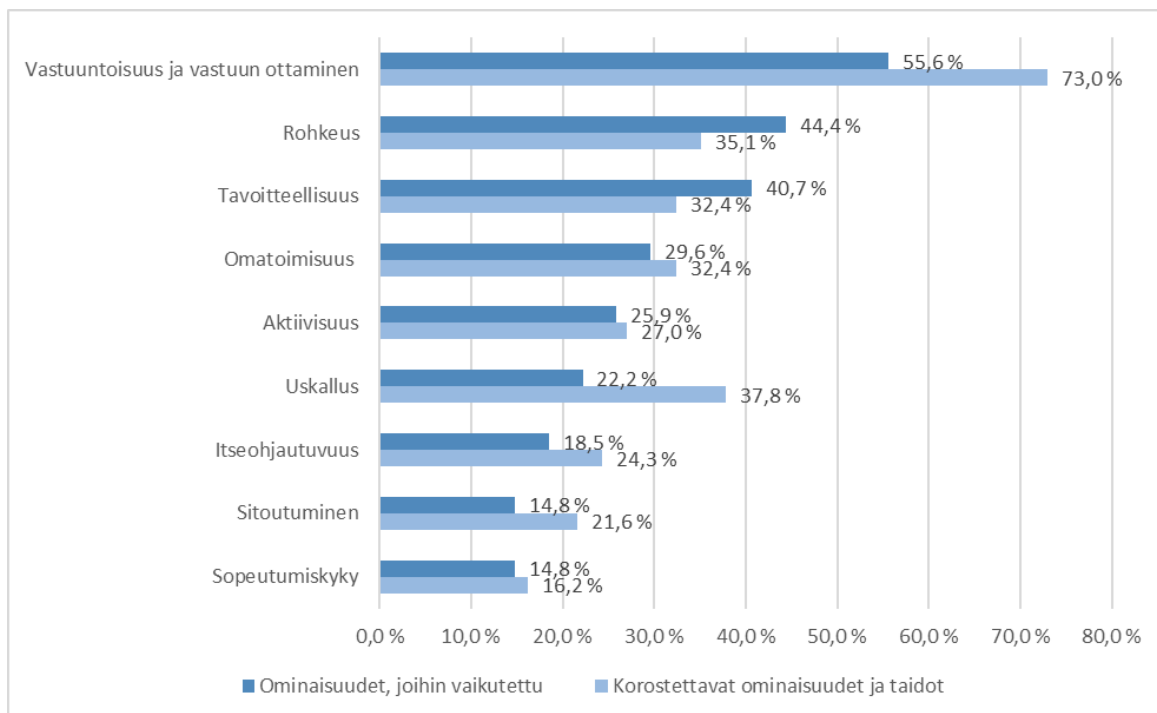


Kuvio 12. Mihin seuraavista oppilaan yrittäjämäisistä ominaisuuksista yrittäjyyskasvatuksella on vaikutettu?

Kysyttäessä yrittäjyyskasvatuksen opetuksen vaikutuksista vastaajan tai hänen perheensä suhtautumisessa yrittäjyyteen, 66,7 % vastaajista kertoo, ettei yrittäjyyskasvatuksen opetuksella ole ollut vaikutusta vastaajan tai perheen suhtautumisessa yrittäjyyteen. 33,3 % vastaajista kuitenkin koki, että suhtautuminen yrittäjyyteen oli muuttunut yrittäjyyskasvatuksen myötä. Vapaasti kirjoitetuissa vastauksissa oli nähtävissä neutraalin suhtautumisen lisäksi myös positiivinen teema. Eräässä vastauksessa kerrottiin, että lapsi on yrittäjyyskasvatuksen myötä kiinnostuneempi yrittäjyydestä ja selvittää itse asioita, toisen oppilaan vanhempi kuvasi yrittäjyyskasvatusta 4. vuosiluokan oppilaan lempiaineeksi. Eräs vanhempi koki olevansa itse ymmärtäväisempi yrittäjyyttä kohtaan koulun toteuttaman yrittäjyyskasvatuksen myötä. Vastauksissa kerrottiin myös yrittäjyyskasvatuksen myötä oppilaissa huomatusta konkreettisista muutoksista. Eräs vanhempi kirjoitti lapsen oivaltaneen yrittäjyyden tärkeyden talouden näkökulmasta, toisessa vastauksessa esille nousi itsenäisen työskentelyn lisääntyminen ja omien tuotosten myyminen.

Kuten aiemmin tulosten analysoinnissa on jo todettu, vanhempien mielestä yrittäjyyskasvatuksessa tulisi korostaa vastuuntuntoisuutta ja vastuun ottamista, kykyä hallita kokonaisuuksia, uskallusta ja rohkeutta, omatoimisuutta ja tavoitteellisuutta. Kun näitä vastauksia verrataan siihen, mihin oppilaan yrittäjämäisiin ominaisuuksiin yrittäjyyskasvatuksella on koettu olevan vaikutusta, on listan kärjessä vastuuntuntoisuus ja vastuun ottaminen, rohkeus, tavoitteellisuus, omatoimisuus sekä aktiivisuus. Kuvioista 13 nähdään, että Asikkalassa perusopetuksessa toteutettava yrittäjyyskasvatus vaikuttaa enimmäkseen niihin oppilaiden ominaisuuksiin, joita kyselyyn vastanneet vanhemmat toivovat sen kehittävän.

Suurimmat eroavaisuudet ovat nähtävissä vastuuntunntoisuuden ja vastuunottamisen kohdalla. 73 % vastaajista toivoi yrittäjyyskasvatuksen kautta vaikutettavan oppilaan vastuuntunntoisuuteen ja vastuunottamiseen, mutta vain hieman yli puolet vastanneista koki, että näihin oli vaikutettu. Toisaalta taas sekä oppilaan tavoitteellisuuteen että rohkeuteen oli vanhempien kokemuksen mukaan vaikutettu yrittäjyyskasvatuksen kautta enemmän, kuin mitä vastausten perusteella oli odotettu vaikutettavan.



Kuvio 13. Vertaileva kuvio yrittäjyyskasvatuksen toivottujen ja koettujen vaikutusten välillä

5 Yhteenveto ja pohdinta

5.1 Tavoite ja tulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kyselyn avulla selvittää Asikkalan perusopetuksen 4.–6.-luokkalaisten oppilaiden vanhempien mielikuvia yrittäjyyskasvatuksesta, yrittäjyyskasvatukseen osallistumisen vaikutuksesta vanhempien suhtautumiseen yrittäjyyteen, yrittäjyyskasvatuksen opetuksen tärkeyttä perusopetuksessa. Kyselyvastausten perusteella suurin osa vastanneista mieltää perusopetuksen yrittäjyyskasvatuksen liittyvän tulevaisuuden työelämätaitojen opetteluun, yritteliäisyyteen kannustamiseen, vuorovaikutus- ja taloustaitojen opettamiseen sekä yhteistyöhön eri tahojen kanssa. Salinin (2021) Pro Gradu-tutkielmassa todettiin, että tutkimukseen sekä Pikkuyritykset-ohjelmaan osallistuneet oppilaat kokivat ohjelman kehittäneen erityisesti työelämän tuntemusta, yritteliästä asennetta sekä yhteistyö- ja ryhmässä toimimisen taitoja. Opinnäytetyön tutkimukseen osallistuneet vanhemmat toivovat antamiensa vastausten perusteella, että yrittäjyyskasvatus olisi yhteisten projektien toteuttamista ja tulevaisuuden työelämätaitoihin valmistautumista. Yhteisten projektien toteuttaminen vaatii hyviä yhteistyö- ja ryhmässä toimimisen taitoja, joten tämän tutkimuksen vanhempien kyselystä saatu tulos on samassa linjassa Salinin (2021) tutkimuksessa saatujen tulosten kanssa.

Aiemmin esitellyssä kirjallisuudessa todetaan, että yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on muun muassa opettaa sinnikkyyttä, yritteliäisyyttä, yhteistyötaitoja sekä itsensä johtamisen taitoja. Tutkimuksemme vastanneet vanhemmat ovat osittain näiden näkemysten kanssa samaa mieltä. Saamiemme vastausten perusteella (Kuvio 3.) oppilaiden vanhemmat liittävät yrittäjyyskasvatuksen opetukseen voimakkaasti yritteliäisyyteen kannustamiseen, yhteistyön tekemisen opetteluun ja vuorovaikutustaitojen harjoittamiseen.

Kolmasosa kyselyyn vastanneista vanhemmista koki, että oppilaan osallistuminen yrittäjyyskasvatuksen opetukseen on muuttanut perheen suhtautumista yrittäjyyteen. Vastauksista selviää, että yrittäjyyskasvatus on muuttanut suhtautumista positiiviseen ja ymmärtäväisempään suuntaan sekä että yrittäjyys koetaan yrittäjyyskasvatuksen myötä tärkeämmäksi kuin aiemmin. Kaksi kolmasosaa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei oppilaan osallistuminen yrittäjyyskasvatukseen ollut vaikuttanut siihen, miten perheessä suhtaudutaan yrittäjyyteen.

Kyselyyn vastanneiden vanhempien mielipide yrittäjyyskasvatuksen tärkeydestä osana perusopetusta on selkeä. Yli 60 % vastaajista pitää yrittäjyyskasvatusta erittäin tärkeänä tai tärkeänä, kun taas ei lainkaan tärkeänä sitä pitää vain 2,7 % vastaajista. Koska vanhemmat pitävät pääasiallisesti yrittäjyyskasvatuksen opetusta tärkeänä myös

perusopetuksessa, voidaan tutkimuskysymykseen vastata, että vanhemmat näkevät yrittäjyyskasvatuksen osana perusopetusta myös tulevaisuudessa. Kyselytuloksia analysoimalla voidaan myös todeta, että yrittäjyyskasvatuksen koetaan enimmäkseen vaikuttavan niihin oppilaan ominaisuuksiin ja taitoihin, joita vanhemmat myös toivovat opetuksen korostavan (Kuvio 11.).

5.2 Validiteetin ja reliabiliteetin arviointi

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää peruskoulun oppilaiden vanhempien mielikuvia ja ajatuksia liittyen perusopetuksessa järjestettävää yrittäjyyskasvatusta kohtaan. Vastauksia pyydettiin vanhemmilta kyselykaavakkeiden avulla. Kysymysten kautta vanhemmat arvioivat yrittäjyyskasvatuksen tärkeyttä, toivottuja ja koettuja vaikutuksia sekä esittivät, mitä sisältöjä yrittäjyyskasvatukseen opetukseen mielletään kuuluvan. Vastausvaihtoehdoissa käytettiin erilaisia arvioinnin menetelmiä, kuten asteikkoja ja vapaata tekstiä. Näiden erilaisten menetelmien käytön tarkoitus oli vahvistaa opinnäytetyön tutkimuksen tulosten validiteettia.

Kyselyyn saatiin kaikkiaan vastauksia 37, ja kyselyn toisen osion kysymyksiin vastasi 27 vanhempaa. Kun saatujen vastausten määrä suhteutetaan kaikkien Asikkalan koulujen 4.–6.-luokkien oppilaiden lukumäärään, saadaan vastausprosentiksi 15,2. Lisäksi vastaajien hyvin epätasaisen sukupuolijakauma voi vääristää tuloksia. Saatujen vastausten lukumäärä eri koulujen välillä vaihteli oppilasmääriin suhteutettunakin voimakkaasti. Näiden tekijöiden takia tämän tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää, mutta tulosten voidaan ajatella olevan suuntaa antavia. Lisäksi tutkijoiden ennakkotiedot ja -oletukset ovat voineet määrittellä tutkimuskyselyn sisältöä niin, että kaikkia mahdollisia vastausvaihtoehtoja ei ole kyselyä laadittaessa otettu huomioon. Vastausten analysointi ja tulkinta on tehty tilastollisia menetelmiä käyttäen, ja niissä on vain vähän varaa tutkijoiden omille tulkinnoille. Kaiken kaikkiaan sekä kyselylomaketta laadittaessa että tuloksia tarkasteltaessa tutkijat ovat pyrkineet säilyttämään objektiivisen otteen.

5.3 Jatkotutkimusehdotukset

Yrittäjyyskasvatus on laajasti puheenaiheena valtakunnallisestikin. Asikkalassa yrittäjyyskasvatusta olisi mielenkiintoista tulevaisuudessa tutkia niin vanhempien, eri ikäisten oppilaiden kuin alueella toimivien yrittäjienkin näkökulmasta. Tämän tutkimuksen tulosten jäätyä suuntaa antaviksi, voisi olla mielenkiintoista uusia vastaavia asioita selvittävä tutkimus suuremmalla otannalla. Vastaavasti myös opettajien mielikuvia ja ajatuksia yrittäjyyskasvatuksesta olisi mielenkiintoista tutkia. Näkökulmana voisi olla myös esimerkiksi se, kaipaavatko opettajat apua ja tukea tai tukimateriaalia yrittäjyyskasvatuksen opetuksen tueksi.

Viime aikoina on mediassa ja sosiaalisessa mediassa keskustelu paljon nuorten hyvin- ja pahoinvoinnista. Yrittäjyyskasvatuksen myötä pyritään vaikuttamaan yksilön ominaisuuksiin, kuten itseluottamus, sinnikkyys ja päättäväisyys. Mielenkiintoinen tutkimuksen aihe voisi olla yrittäjyyskasvatuksen mahdolliset vaikutukset nuorten hyvinvointiin.

Yrittäjyyskasvatusta voidaan toteuttaa yhteistyössä paikallisten yrittäjien kanssa. Yhteistyön aloittaminen koulujen ja yrittäjien välillä ei kuitenkaan ole aina ongelmaton. Siksi yhtenä jatkotutkimusehdotuksena olisi myös tutkia paikallisten yrittäjien mielipiteitä yrittäjyyskasvatuksesta ja siitä, miten koulujen ja yrittäjien tai yritysten välistä yhteistyötä voisi parhaiten lähteä rakentamaan.

5.4 Oma arvio prosessista

Aikataulullisesti opinnäytetyön alkuperäinen arvio ei pitänyt paikkansa. Suunnitelman mukainen teko aika työlle oli neljä kuukautta, jolloin opinnäytetyö olisi valmistunut helmikuun lopussa. Todenmukainen arvioitavaksi jättämisaika on 19.4.2023 mennessä. Opinnäytetyö jäi vajaaksi kyselytutkimuksen osalta, sillä kaikkia tavoiteltuja kohderyhmiä ei saavutettu. Tiedossa oli, että tutkimusta koskevaa ikäluokkaa opettavia opettajia Asikkalassa on melko vähän, jolloin vastausmäärä jäisi laskennallisesti joka tapauksessa matalaksi. Kuitenkin vain kahden vastauksen saaminen oli yllätys. Tuloksia ei ole eettisesti arvioiden järkevää julkaista, koska tuloksia luettaessa ja tulkittaessa on mahdollista, että vastaajat voidaan tunnistaan. Tämän vuoksi päätettiin, että opettajien tuloksia ei analysoida tässä t. Vastausaktiivisuuden puute johtuu mahdollisesti opettajien jo valmiiksi suuresta työtaakasta, jolloin vapaaehtoiseen kyselytutkimukseen vastaaminen ei ole välttämättä prioriteetti. Lisäksi opettajia on vaikeaa saada tavoitetuksi muutoin kuin koulun omien viestimien kautta, jolloin kyselyn ”markkinointi” on hankalaa, sillä viestintä tapahtui välikäden kautta. Lasten vanhempia pyrittiin tavoittamaan kunnan oman Facebook – kanavan kautta, kuitenkin tiedostaen, ettei kyseinen alusta tavoita kaikkia vastaajia tai vastaajaehdokkaita.

Myös itse kyselylomake olisi voitu laatia paremmin. Nyt ongelmaksi on muodostunut se, ettei kyselylomakkeen puutteellisuuden vuoksi ole päästy analysoimaan riittävän tarkasti yrittäjyyskasvatukseen osallistumisen ja osallistumattomuuden vaikutusta mielikuviin ja ajatuksiin. Kysely oli rajattu niin, että vanhemmat, joiden lapsi on osallistunut yrittäjyyskasvatukseen, vastasivat koko kyselyyn, ja vanhemmat, joiden lapset eivät olleet osallistuneet yrittäjyyskasvatukseen, täyttivät kaksi kolmasosaa kyselystä. Yrittäjyyskasvatukseen osallistumattomien lasten vanhempien kysymysskaala ei ollut riittävän laaja, eikä vertailu tämän vuoksi onnistunut niin hyvin, kuin oli tarkoituksena.

Kaiken kaikkiaan opinnäytetyötä tehdessä on kuitenkin ollut loistavaa vuoropuhelua sekä tekijöiden että muiden yhteistyötahojen kanssa. Myös saatavilla olevaa opinnäytetyöohjausta olemme mielestämme hyödyntäneet tarkoituksenmukaisesti, ja siitä on ollut paljon apua opinnäytetyön eteenpäin viemisessä. Lisäksi työn eri vaiheissa on ollut mahdollista saada arvioita ulkopuolisilta arvioijilta ja asiantuntijoilta. Myös tätä mahdollisuutta on hyödynnetty hyvin tuloksin. Vaikka opinnäytetyössä ei ole virallista toimeksiantajaa, on yhteistyöympäristön- ja verkoston laajuus merkittävässä osassa. Opinnäytetyön aihe sijoittuu toisen tekijän kotikuntaan ja työn tarkoituksena oli tuottaa kyselytutkimuksen avulla tietoa, mihin suuntaan kunnan järjestämään yrittäjyyskasvatusta voisi kehittää. Opinnäytetyön onnistumisen kannalta olennaista on ollut tekijäparin onnistunut yhteistyö. Kommunikaatio, oman itsen ja toisen työn reflektointi sekä yleinen työnjako ovat toimineet hyvin ja tasapuolisesti.

Lähteet

Asikkalan OPS. 2021. Viitattu 25.10.2022. Saatavissa:

<file:///C:/Users/K%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4/Downloads/Asikkalan-kunnan-perusopetuksen-opetussuunnitelma.pdf>

Asikkalan kunta. 2022. Viitattu 25.10.2022. Saatavissa: <https://asikkala.fi/kasvatus-ja-opetus/kasvatus-ja-opetuspalveluiden-laatustrategia/>

European Commission. 2023. Entrepreneurship education, The European entrepreneurship competence framework. Viitattu 8.2.2023. Saatavissa: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/supporting-entrepreneurship/entrepreneurship-education_en

European Commission/EACEA/Eurydice, 2016. Entrepreneurship Education at School in Europe. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Koironen, M. & Peltonen, M. 1995. Yrittäjyyskasvatus. Ajatuksia yrittäjyyteen oppimisesta. Tammer-Paino.

Koskinen, M. 2022. Rehtori. Vesivehmaan koulu. Haastattelu 20.9.2022.

Koskinen, M & Puustinen, M. 2022. Yrittäjyyskasvatuksen retoriikka kansanedustajien puheissa 2004–2006. Kasvatus & Aika 16 (1). 67–84.

Kyrö, P. & Ripatti, A. 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampereen Yliopistopaino Oy.

Nuori Yrittäjyys. 2022. Tietoa Meistä /Historia. Viitattu 31.10.2022. Saatavissa: <https://nuoriyrittajyys.fi/tietoa-meista/historia/>

Nuori Yrittäjyys ry. 2023. Economy and youth TAT and Junior Achievement Finland combine their operations. LinkedIn. Viitattu 10.3.2023. Saatavissa: https://www.linkedin.com/posts/nuoriyrittajyys_economy-and-youth-tat-and-junior-achievement-activity-7031971242261852160-KyqQ?utm_source=share&utm_medium=member_desktop

Opetushallitus. 2022. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 3.11.2022. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet>

Opetusministeriö. 2009. Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat. Viitattu 9.1.2023. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/78869/opm07.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pikkuyrittäjät. 2022. Viitattu 28.11.2022. Saatavissa: <https://pikkuyrittajat.fi/esittely/>

Proakatemia. 2018. Viitattu 8.11.2022. Saatavissa: <https://essee pankki.proakatemia.fi/so-luessee-kvalitatiivinen-tutkimus-2/>

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma 10.12.2019: Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Viitattu 9.1.2023. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-808-3>

Ristimäki, K. 2004. Yrittäjyyskasvatus. Järvenpää: Yrityssanoma Oy.

Salin, V. 2021. Tajusin jopa vähän millaista työ on: Yrittäjyysvalmiuksien oppiminen Pikku-yrittäjät-ohjelmassa. Pro Gradu-tutkielma. Jyväskylä. Viitattu 29.1.2023. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/77510/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202108274673.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Suomen 4H-liitto. 2023a. Viitattu 1.2.2023. Saatavissa: <https://4h.fi/4h-jarjesto/jarjeston-toiminta/strategia/>

Suomen 4H-liitto. 2023b. Viitattu 1.2.2023. Saatavissa: <https://4h.fi/4h-jarjesto/jarjeston-toiminta/4h-jarjeston-yrittajyyskasvatus/>

Talous ja nuoret TAT. 2023. Viitattu 1.2.2023. Saatavissa <https://tat.fi/palvelu/yrityskyala-ala-koulu/>

Vilkkä, H. 2021 Näin onnistut opinnäytetyössä: Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa: https://www.ps-kustannus.fi/lisamateriaalit/nain_onnistut_opin-naytetyossa_naytesivut.pdf

YES – verkosto. 2022. Viitattu 2.11.2022. Saatavissa: <https://yesverkosto.fi/yes/mita-yrittajyyskasvatus-on>

YESG Aspen Youth Entrepreneurship Strategy Group. 2008. Youth Entrepreneurship Education in America: a Policymaker’s Action Guide. Viitattu 28.2.2023. Saatavissa: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508224.pdf>

Young Enterprise. 2023. Viitattu 8.2.2023. Saatavissa: <https://www.young-enterprise.org.uk/>

Liitteet

Liite 1. Yrittäjyyskasvatuskysely vanhemmat

Tervetuloa vastaamaan yrittäjyyskasvatuskyselyyn. Kyselyn tavoitteena on selvittää vanhempien mielipiteitä, ajatuksia ja asenteita perusopetuksen monialaisiin opintokokonaisuuksiin kuuluvan yrittäjyyskasvatuksen osalta. Vastausaika on noin 15 min. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tutkimusaineistoa kerätään ainoastaan tätä opinnäytetyötä varten. Tutkimusaineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö määrittelee yrittäjyyskasvatuksen olevan esimerkiksi yrittäjyyteen liittyvien myönteisten asenteiden lisäämistä, yrittäjämäisen toiminnan vahvistamista ja siihen tarvittavien tietojen, taitojen ja valmiuksien kehittämistä. Lisäksi tavoitteisiin katsotaan kuuluvan uuden yrittäjyyden luominen. Yrittäjyyskasvatuksen voidaan ajatella olevan tavoitteellista ja järjestelmällistä ajattelu- ja toimintatapojen opetusta.

***Pakollinen**

1. **Minkälaisia mielikuvia liität yrittäjyyskasvatukseen? *** Valitse mielestäsi kolme tärkeintä.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Lasta kannustetaan yritteliäisyyteen
- Lapsi oppii tekemään yhteistyötä erilaisten yrittäjien ja yhteisön jäsenten kanssa
- Lapselle opetetaan tulevaisuuden työelämätaitoja
- Lapsi oppii myyntitaitoja
- Lapsi oppii toimimaan ryhmässä rohkeammin
- Lapsi oppii hyväksymään myös epäonnistumiset
- Lapsi oppii taloustaitoja
- Lapsi oppii kehittämään uusia tuotteita ja palveluita
- Lapsi oppii vuorovaikutustaitoja
- Lapsi saa tietoa yrityksen perustamisesta
- Muu: _____

2. Millaisia ominaisuuksia ja taitoja yrittäjyyskasvatuksessa tulisi mielestäsi korostaa? *

Valitse mielestäsi kolme tärkeintä.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Omatoimisuus
- Aktiivisuus
- Sopeutumiskyky
- Vastuuntuntoisuus ja vastuun ottaminen
- Rohkeus
- Uskallus
- Kyky hallita kokonaisuuksia
- Sitoutuminen
- Itseohjautuvuus
- Tavoitteellisuus
- Hyvä työn hallinta
- Muu: _____

3. Mitä toivoisit, että yrittäjyyskasvatus olisi? *

Valitse mielestäsi kolme tärkeintä.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Tulevaisuuden työelämätaitoihin valmistautumista
- Mediakasvatusta
- Yhteisten projektien toteuttamista
- Verkostoitumista paikallisten yrittäjien kanssa
- Myyntitaitojen harjoittamista
- Uusien tuoteideoiden toteuttamista
- Muu: _____

4. Mitä käsite "yrittäjyyskasvatus" tuo mieleesi?

5. Yrittäjyyskasvatuksen kautta lapsen tulisi saada...? *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Kyllä	Ei
Keinoja omien vahvuuksien tunnistamiseen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Harjoittaa esiintymistaitoja	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Opetella taloustaitoja	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Perustietoja yrityksen perustamiseen liittyen	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Vahvistaa ryhmätaitoja	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Tutustua paikallisiin yrittäjiin	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Oppia sinnikkyyttä ja pitkäjänteisyyttä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

6. Vastaa seuraaviin väittämiin "kyllä" tai "ei". *

Merkitse vain yksi soikio riviä kohden.

	Kyllä	Ei
Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on aikaansaada uutta yrittäjyyttä	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yrittäjyyskasvatusta tulisi toteuttaa toiminnallisin keinoin ja kokeilujen kautta	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Yrittäjyyttä tulisi opettaa omana oppiaineenaan	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
Oppilas tulee tarvitsemaan yrittäjyyskasvatuksen taitoja tulevaisuudessa	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

7. Miten tärkeänä pitäisit, että lapsesi saisi perusopetuksessa yrittäjyyskasvatusta? *

5 = erittäin tärkeänä

Merkitse vain yksi soikio.

En lainkaan tärkeänä

1

2

3

4

5

Erittäin tärkeänä

8. Jos et koe yrittäjyyskasvatusta tärkeäksi peruskoulussa, mitä syitä tähän on?

9. Onko lapsesi osallistunut yrittäjyyskasvatukseen? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Ei ole Siirry kysymykseen 16
- Kyllä on
- En osaa sanoa

Yrittäjyyskasvatus käytännössä

10. Miten tunnistat koulusi toteuttavan yrittäjyyskasvatusta? *

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Osana monialaista oppimiskokonaisuutta
- Pikkuyrittäjät - projektina
- Yrityskylä - projektina
- Yritys/yrittäjävierailuina
- Muu: _____

11. Miten hyödylliseksi koet yrittäjyyskasvatuksen perusopetuksessa?

5 = Erittäin hyödylliseksi

Merkitse vain yksi soikio.

En lainkaan hyödylliseksi

1

2

3

4

5

Erittäin hyödylliseksi

12. Mihin kokemuksesi yrittäjyyskasvatuksen hyödyistä perustuvat?

13. Mihin seuraavista oppilaan yrittäjämäisistä ominaisuuksista yrittäjyyskasvatuksella on vaikutettu? *

Valitse mielestäsi kolme tärkeintä.

Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.

- Omatoimisuus
- Aktiivisuus
- Sitoutuminen
- Itseohjautuvuus
- Tavoitteellisuus
- Hyvä työn hallinta
- Sopeutumiskyky
- Vastuuntuntoisuus ja vastuun ottaminen
- Rohkeus
- Uskallus
- Muu: _____

14. Onko perheesi tai lapsesi suhtautuminen yrittäjyyteen muuttunut yrittäjyyskasvatuksen myötä? *

Merkitse vain yksi soikio.

Kyllä on

Ei ole

15. Jos vastasit edelliseen "kyllä", miten suhtautuminen on muuttunut?

Perustiedot

16. Sukupuolesi? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Nainen
 Mies
 Muu
 En halua vastata

17. Ikäsi? *

Merkitse vain yksi soikio.

- 18 - 29
 30 - 45
 46 - 60
 60 ->
 En halua vastata

18. Millä vuosiluokalla lapsesi on lukuvuonna 2022 - 2023? *

Merkitse vain yksi soikio.

4. luokalla
 5. luokalla
 6. luokalla

19. Mitä koulua lapsesi käy? *

Merkitse vain yksi soikio.

- Aurinkovuoren koulu
 Länsi-Asikkalan koulu
 Kalkkisten koulu
 Vesivehmaan koulu